

Copyright: ΚΕ.Δ.Α

Υπεύθυνη έκδοσης: Μαρία Παυλή-Κορρέ

Κείμενα: Γιάννης Γεωργίου, Μαρία Δημητρίου

Φιλολογική επιμέλεια: Πιέρα Λευθεριώτου

Επιμέλεια εντύπου: Ομάδα εργασίας Ι.Δ.ΕΚ.Ε. στο πρόγραμμα «Εκπαίδευση παιδιών Ρομά»
(Π. Λευθεριώτου, Φ. Μαντζαβίνου, Δ. Παπαγιάννης, Δ. Χαλκιά).

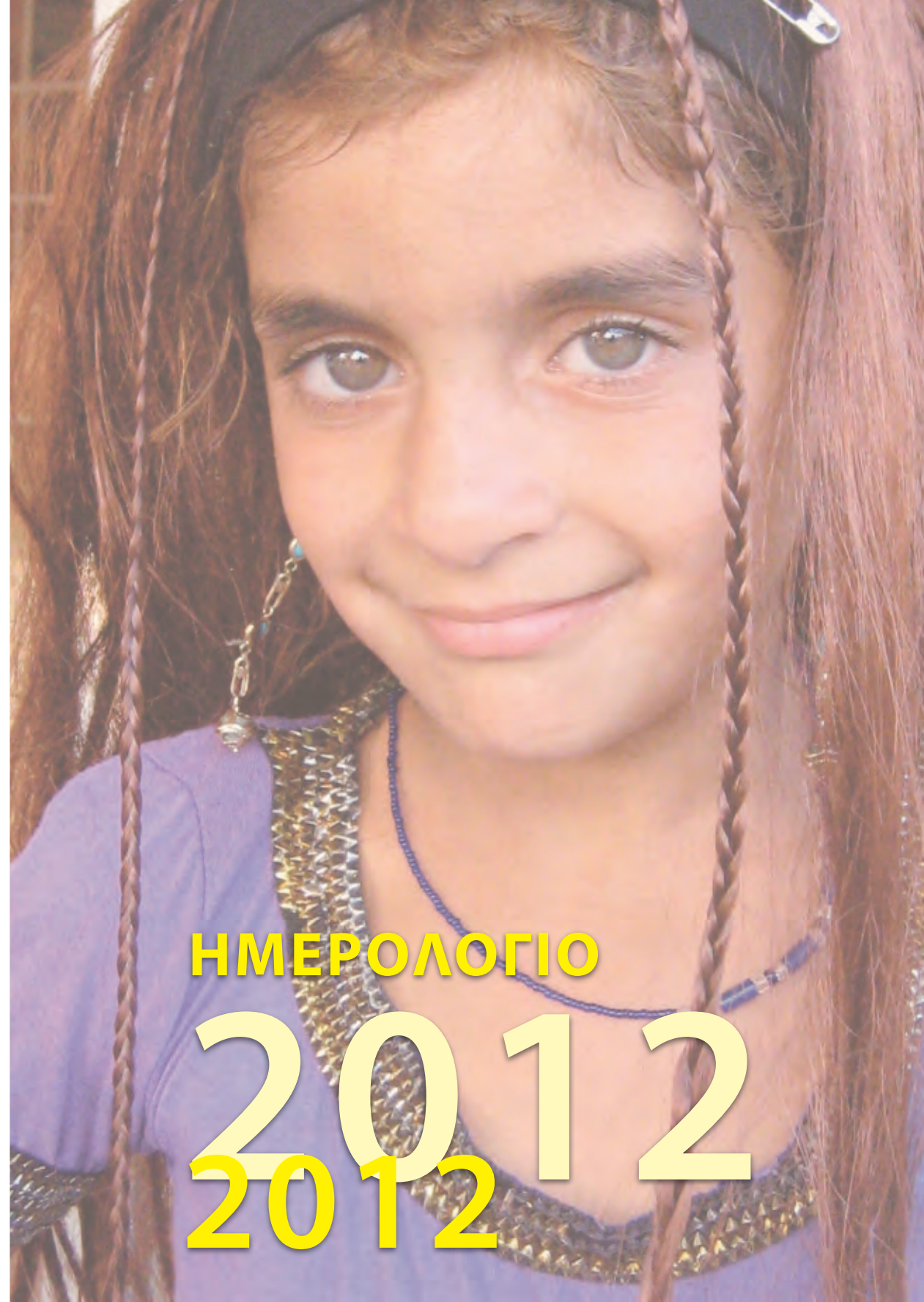
Φωτογραφία εξωφύλλου: Νίτσα Μαζαράκη, οικισμός Αγία Σοφία Θεσσαλονίκης, 2011.

Δημιουργικό: Πέτρος Παπαπέτρος

Παραγωγή εντύπου: ΕΝΤΥΠΩΣΙΣ

Η παρούσα έκδοση πραγματοποιήθηκε με την πολύτιμη συμβολή της Μαρίας Βασιλειάδου.

ISBN 978-960-466-102-2

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

2012
2012

Αντί προλόγου

Ζούμε σε ένα νέο, διαφορετικό από το γνώριμο, κόσμο, ο οποίος κάνει την εμφάνισή του με σχετικά γρήγορο ρυθμό. Ωστόσο, υπάρχουν πράγματα που εξακολουθούν να παραμένουν τα ίδια. Ενώ, για παράδειγμα, η πρόσβαση σε εκπαιδευτικά και υλικά αγαθά διευρύνθηκε, η διαδικασία του εκπαιδευτικού και κοινωνικού αποκλεισμού εξακολουθεί να είναι παρούσα, ιδιαίτερα σε ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, όπως οι Τσιγγάνοι.

Ζούμε σε μια κοινωνία στην οποία η κοινωνική συνοχή και ενότητα έπαψαν πια να είναι δεδομένα και αυτονόητα και όλο και περισσότεροι είναι οι απογοητευμένοι πολίτες που αδυνατούν να πιστέψουν ότι η νέα τάξη πραγμάτων μπορεί να αλλάξει και να σημάνει ένα καλύτερο μέλλον για τους ίδιους και για τα παιδιά τους.

Σε τέτοιες οριακές για ένα λαό στιγμές, οι πνευματικοί άνθρωποι αυτής της χώρας, οι εκπαιδευτικοί στα σχολεία οφείλουν να στείλουν το μήνυμα στους πολίτες και ιδιαίτερα στους νέους ότι η συλλογικότητα, η αλληλεγγύη, η κοινωνική συνοχή και ενότητα αποτελούν ύψιστη προτεραιότητα για τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία και ότι οι σοβαρές προκλήσεις της νέας εποχής μπορούν καλύτερα να αντιμετωπισθούν όχι συρρικνώνοντας αλλά διευρύνοντας τους δημοκρατικούς θεσμούς, κυρίως στο επίπεδο της εφαρμογής.

Για την πλειονότητα των Ελλήνων η παρουσία της πολυπληθούς τσιγγάνικης ομάδας, η οποία αιώνες τώρα αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της ελληνικής κοινωνίας, δε συνιστά απειλή για τον ελληνικό πολιτισμό, την ελληνική ταυτότητα και την ευρύτερη κοινωνία. Σε καμιά ιστορική περίοδο οι Τσιγγάνοι δε συνιστούσαν κίνδυνο για την υπόλοιπη κοινωνία ούτε ασκούσαν κανενός είδους βία. Ανεξάρτητα από τους λόγους που τον υπαγόρευσαν, υιοθέτησαν έναν τρόπο ζωής μακριά από τις πολιτικές διεργασίες της ευρύτερης κοινωνίας, η οποία θεώρησε ότι δεν είχε κανένα λόγο να επιμείνει ή ακόμα και να απαιτήσει, τουλάχιστον στην περιοχή της εκπαίδευσης, την πραγμάτωση της αρχής της πολιτικής και κοινωνικής ισότητας και δικαιοσύνης.

Συνιστά ύβρι, με την αρχαιοελληνική έννοια του όρου, το γεγονός ότι η ελληνική πολιτεία εξακολουθεί να διαπράττει την ανομία να αρνείται σε μια κοινωνική ομάδα συσυστατικά δικαιώματα, παραβιάζοντας βασικές δημοκρατικές - διαπολιτισμικές αρχές, όπως είναι η πολιτική και κοινωνική ισότητα και δικαιοσύνη, η ανεκτικότητα, ο σεβασμός και η αναγνώριση της προσφοράς όλων των κοινωνικών ομάδων.

Αποτελεί μια ακόμα ελληνική παραδοξότητα να επιδιώκεται η πολιτική και κοινωνική ένταξη των μεταναστών (και καλώς επιδιώκεται) και να επιδεικνύεται περισσή, εγκληματική θα λέγαμε, αδιαφορία για την ένταξη μιας ομάδας συμπολιτών μας, η οποία ποτέ δεν έπαψε να διακηρύττει την ελληνικότητά της και δε λειτούργησε με διαχωριστικές λογικές, όπως συμβαίνει σε άλλες περιπτώσεις.

Το παρόν ημερολόγιο, ως ελάχιστη έκφραση αναγνώρισης, παρουσιάζει ένα μικρό μόνο δείγμα της σημαντικής διαχρονικής συνεισφοράς των Τσιγγάνων στον ελλαδικό χώρο και την ελληνική κοινωνία. Απευθύνεται σ' όλους τους Έλληνες και ιδιαίτερα στους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι επωμίζονται τεράστιες ευθύνες για την υπεράσπιση των δημοκρατικών αξιών και τον περιορισμό των εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισοτήτων και αποκλεισμών στη νέα εποχή που προβάλλει.

Γιώργος Π. Μάρκου

Καθηγητής Παιδαγωγικής Πανεπιστημίου Αθηνών

Γιορτή ΙΑΚ στην περιοχή Αγ.Παρασκευής, Νεάπολη Βόλου. Φωτο: Δημόπουλος Λάμπρος.

Πρόλογος

Άκου τώρα «πρόλογος»!

Να προλογίσουμε ένα ημερολόγιο με θέμα τους Αθίγγανους, τους Τσιγγάνους, τους Ρομά. Αθίγγανους, από το στερητικό «Α» και το αρχαίο ρήμα «θιγγάνω», που σημαίνει «αγγίζω». Τσιγγάνους, από παράφραση της λέξης Αθίγγανος, Ατσιγγανος, Τσιγγάνος. Ρομά, που είναι η λέξη με την οποία αυτοπροσδιορίζονται στη γλώσσα τους, τη ρομανί.

Τι να πει κανείς για τους Τσιγγάνους, που δεν ξέρουμε ούτε από πού κρατάει η σκούφια τους;

Και μια που το αναφέρουμε, κάπου μέσα σε αυτό το ημερολόγιο λέει ότι έχουν καταγωγή και μάλιστα υπάρχουν και διάφορες απόψεις... Σπουδαίοι γλωσσολόγοι υποστηρίζουν ότι είναι από την Ινδία, μιας και η γλώσσα τους περιέχει στοιχεία της αρχαίας ινδικής γλώσσας, της Σανσκριτικής. Σπουδαίοι ιστορικοί υποστηρίζουν ότι μπορεί να είναι και γηγενής ελληνικός πληθυσμός, μιας και υπάρχουν αναφορές στους Τσιγγάνους, από αρχαιοτάτων χρόνων στον ελλαδικό χώρο...

ΛΕΣ ΝΑ ΜΗΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟΣΟ ΞΕΝΟΙ;

Τι να πει κανείς για τους Τσιγγάνους, τους απολίτιστους, τους αγράμματους, που το μόνο που ξέρουν είναι να βρωμίζουν ό,τι αγγίζουν;

Και μια που το αναφέρουμε, κάπου μέσα σε αυτό το ημερολόγιο λέει για τον πολιτισμό των Τσιγγάνων – που για δεσ, ΥΠΑΡΧΕΙ! – και είναι ταυτόσημος ή παράλληλος με τον ελληνικό. Βυζάντιο, αρχαία χρόνια, νεώτερη ελληνική ιστορία,

σύγχρονη εποχή... κάπου μπερδεύονται ετούτοι οι άνθρωποι, συμβάλλοντας στο μεγαλείο αυτό της Ελλάδας...

ΛΕΣ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ;

Τι να πει κανείς για τους Τσιγγάνους, τους άθεους, τους παγανιστές, τους μάγους, τους ηλιολάτρες;

Και μια που το αναφέρουμε, κάπου μέσα σε αυτό το ημερολόγιο, λέει ότι υπάρχει κάποιος άγιος ονόματι «Βάρβαρος», που κατά πάσα πιθανότητα ήταν Τσιγγάνος. Και ότι είναι πολύ πιστοί και ότι αρκεί κανείς να βρεθεί δεκαπενταύγουστο στη Μεγαλόχαρη της Τήνου για να καταλάβει...

ΛΕΣ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑ;

Τι να πει κανείς για τους Τσιγγάνους που βρέθηκαν ξαφνικά στα πόδια μας, με τις μαντίλες, τις βράκες και τα πλουμίδια και μοιάζουν σαν να ξεπήδησαν από τούρκικη σαπουνόπερα;

Και μια που το αναφέρουμε, κάπου μέσα σε αυτό το ημερολόγιο λέει ότι εκδιώχθηκαν από την Πόλη και άλλα μέρη της Μικράς Ασίας ως Έλληνες και ότι έτσι ένοιωθαν, γι αυτό και ήρθαν στην πατρίδα τους, τότε, με το μεγάλο διωγμό...

ΛΕΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΡΟΣΦΥΤΕΣ;

Τι να πει κανείς και τι να γράψει για τους Τσιγγάνους, αυτή την άγνωστη φυλή; Καλύτερα όμως να μην πούμε «φυλή», γιατί αυτό κάπου άκουσα ότι παραπέμπει σε διάκριση, σε προσφιλή λέξη του Χίτλερ και των ομοίων του, καθώς και ότι δεν αρέσει και στους ίδιους τους Τσιγγάνους.

Και μια που το αναφέρουμε, κάπου μέσα σε αυτό το ημερολόγιο λέει για τη συμβολή των Τσιγγάνων στην Εθνική Αντίσταση κατά της γερμανικής κατοχής. Η 8η Απριλίου μάλιστα είναι η μέρα της γενοκτονίας των Τσιγγάνων από τους Ναζί.

ΛΕΣ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΙΣΤΟΡΙΑ;

Τι να πει κανείς για τους Τσιγγάνους, που άλλο από τσιφτετέλι και κακό δε γνωρίζουν;

Και μια που το αναφέρουμε, κάπου μέσα σε αυτό το ημερολόγιο λέει για το δημοτικό τραγούδι, τον αυθεντικό ελληνικό ήχο, τα πνευστά, τα έγχορδα, τα κρουστά μουσικά όργανα και πόσο συνέβαλαν οι Τσιγγάνοι στη διατήρηση, στη διαίωνιση και την κατασκευή τους...

ΛΕΣ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ;

Τι να πει κανείς για τους Τσιγγάνους, τους περιθωριακούς, τους ανεπίδεκτους μαθήσεως; Που τους αρέσει να ζουν ελεύθεροι, δίχως περιορισμούς, ωράρια, «πρέπει»; Που δεν πάνε σχολείο και μένουν σε τσαντίρια; Που ό,τι και να τους κάνει κανείς, εκείνοι αρέσκονται στο εύκολο, στο τώρα, έξω από κανόνες και που ό,τι και να κάνει η πολιτεία, εκείνοι δεν μπορούν ή δε θέλουν να «ξεφύγουν» από τη ΔΙΚΗ τους καθημερινότητα, νοοτροπία, να αδράξουν τις ευκαιρίες που κατά καιρούς τους δίνονται;

Και μια που το αναφέρουμε, κάπου μέσα σε αυτό το ημερολόγιο λέει για Τσιγγάνους που είναι γιατροί, δικηγόροι, δημόσιοι υπάλληλοι, ελεύθεροι επαγγελματίες, κομμωτές, φοιτητές, σκουπιδιάρηδες... που μένουν σε σπίτια, δουλεύουν σε δημόσιες υπηρεσίες, σε ιδιωτικές επιχειρήσεις... λέει για «καλές πρακτικές» που χάρη σε αυτές κάποιοι Τσιγγάνοι απόχτησαν σπίτι, μόρφωση, εργασία και – άκουσον, άκουσον! – πολιτεύτηκαν...

ΛΕΣ ΤΕΛΙΚΑ ΝΑ ΜΗΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟΣΟ ΞΕΝΟΙ;
ΛΕΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΛΑ ΠΑΡΕΞΗΓΗΜΕΝΟΙ;
ΛΕΣ ΤΕΛΙΚΑ ΝΑ ΜΗΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟΣΟ ΑΛΛΟΙ;
ΛΕΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΑΝ ΚΙ ΕΜΑΣ;

Λες τελικά να φταίνε οι «ετικέτες» και εμείς;

Τσιγγάνοι, πίνακας της Emilia Bayer (1996).

2012
2012

Ιανουάριος Januara Τζανουάρα

Θεωρίες - Βεβαιότητες περί Τσιγγάνων

Τα στοιχεία στα οποία στηρίχτηκε η «ιστορία των Τσιγγάνων», όπως έχει γραφτεί μέχρι τώρα, είναι αποσπασματικά και συχνά αντιφατικά μεταξύ τους. Οι πηγές από τις οποίες αντλούν οι έρευνες για την ανακατασκευή του «παρελθόντος των Τσιγγάνων» στην Ευρώπη πολύ σπάνια χρησιμοποιούν ενιαίους όρους για να περιγράψουν τους πληθυσμούς στους οποίους αναφέρονται. Οι όροι αυτοί, *Αθίγγανος*, *Αιγύπτιος*, *Ρωμνίτης*, *Σαρακηνός*, *Βοημός*, αποδόθηκαν από τους ερευνητές ως εκδοχές της λέξης «Τσιγγάνος» στην κάθε διαφορετική γλώσσα, δεν είναι όμως καθόλου σίγουρο ότι αναφέρονται σε μια διακριτή εθνοτική ομάδα –όπως εννοούμε κατά κανόνα σήμερα τους Τσιγγάνους– και όχι σε κάτι άλλο. Συχνά τα κείμενα αυτά παράγουν μια σειρά από «βεβαιότητες», οι οποίες αυτονομούνται από την πραγματικότητα που επιχειρούν να περιγράψουν. Οι κυριότερες από αυτές τις *θεωρίες-βεβαιότητες* είναι δύο κατηγοριών:

α. αρχετυπικές προσεγγίσεις: Οι Τσιγγάνοι προέρχονται από την Ινδία και είναι λαός της διασποράς και

β. δομολειτουργικές προσεγγίσεις: Οι Τσιγγάνοι είναι μια διακριτή ομάδα από τις υπόλοιπες και είναι επίσης περιθωριακή.

Οι μεν πρώτες προβάλλουν τον «Τσιγγάνο» ως διαφορετικό, επειδή προέρχεται από κάποια μακρινή πατρίδα ή ανήκει σε άλλη φυλή, ο οποίος μένει αλώβητος, στατικός και απaráλλακτος σε οποιεσδήποτε κοινωνικές συνθήκες, κουβαλώντας τα *ιδιαιτέρα χαρακτηριστικά* του, ενώ οι δεύτερες δίνουν έμφαση στον *πολιτισμό* των Τσιγγάνων, πίσω από τον οποίο οι τελευταίοι μένουν περιχαρακωμένοι και αντικρίζουν τον υπόλοιπο κόσμο. Οι θεωρήσεις αυτές, παρά τη δεσπόζουσα θέση που κατέχουν σήμερα, εντούτοις δίνουν μια παραπλανητική εικόνα των Τσιγγάνων.

Ζητήματα όπως τα παρακάτω, αποσιωπώνται ή παραθεωρούνται από την παραπάνω «εθνοπολιτισμική» προσέγγιση της ιστορίας των Τσιγγάνων: οι σχέσεις τους με άλλες κοινωνικές ομάδες στο πλαίσιο των εθνικών κρατών, η προσπάθειά τους για ένταξη στην κοινωνία και όπου αυτή έχει πετύχει, η προσφορά τους στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο μέσω της μουσικής, της εργασίας ή της συμμετοχής τους σε ιστορικά γεγονότα και φάσεις, ο τρόπος που οι ίδιοι αντιλαμβάνονται την εικόνα που έχουν κατασκευάσει οι «ειδικοί» για αυτούς. Η στροφή της έρευνας σε αυτούς τους τομείς θα φώτιζε άγνωστες πτυχές της συλλογικής μας ζωής, θα ενίσχυε την αυτοσυνείδηση των ίδιων των Ρόμηδων, θα ήταν αφορμή για αλλαγή και καλύτερευση του βίου μας.

Το κείμενο βασίζεται στο άρθρο της Εύας Πολίτου, «Τσιγγάνικο Αρχέτυπο και πραγματικότητα», εφημ. Ελευθεροτυπία, Αφιέρωμα «*Κι αν είμαι Ρομ μη με φοβάσαι...*», 11/3/2000, σελ. 18-19.

Η έλευση των Τσιγγάνων στην Ευρώπη. Σε κάθε περιοχή σημειώνεται η ημερομηνία της πρώτης γραπτής μαρτυρίας περί παρουσίας Τσιγγάνων. Πηγή: Καθημερινή, Επτά Ημέρες, Ταξιδεύοντας με τους Τσιγγάνους, 1995.

Περίτομή Ι. Χριστού
Βασιλείου του Μεγάλου

ΔΕΥΤΕΡΑ

2

Προεόρτια των Φώτων.
Σιλβέστρου - Θεαγένους ιερομ.

TPITH

3

Μαλαχίου προφήτου.
Μαρτύρων Γόρδιου.

TETAPTH

4

Σύναξις των αγίων και ενδόξων
Εβδομήκοντα Αποστόλων - Θεοκτίστου.

ΠΕΜΠΤΗ

5

Θεοπέμπτου επισκόπου και Θεωνά.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

6

Τα ἅγια Θεοφάνεια του Κυρίου και
Θεού και Σωτήρος ημῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΣΑΒΒΑΤΟ

7

Του αγίου, προφήτου, προδρόμου και
βαπτιστού Ιωάννου.

KYPIAKH

8

Οσίων Αγάθωνος, Γεωργίου και Ιωάννου
των «Χοζεβιτών» και Δομνίκης.

ΔΕΥΤΕΡΑ

9

TPITH

10

TETAPTH

11

Μαρτύρων Πολυεύκτου και
Λαυρεντίου.

Γρηγορίου επισκόπου Νύσσης.

Οσίον Θεοδοσίον του κοινοβιάρχου.
Αγαπίου του αρχιμανδρίτου.

ΠΕΜΠΤΗ

12

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

13

ΣΑΒΒΑΤΟ

14

Μαρτύρων Τατιανής, Ευθασίας, Μερτίου,
Πέτρου, Αθανασίου, του ομολογητού.

Μαρτύρων Ερμούλου και Στρατονίκου.

Απόδοσις εορτής των Θεοφανείων.
Των εν Σινα και Ραϊθώ οσιομαρτύρων.

KYPIAKH

15

Οσίων Παύλου του Θηβαίου και
Ιωάννου του «Καλυβίτου».

ΔΕΥΤΕΡΑ

16

Η προσκύνησις της τίμιας αλύσεως του αγίου και ενδόξου αποστόλου Πέτρου.

ΤΡΙΤΗ

17

Αντωνίου του Μεγάλου. Νεομάρτυρος Γεωργίου του εξ Ιωαννίνων.

ΤΕΤΑΡΤΗ

18

Αθανασίου και Κυρίλλου πατριαρχών Αλεξανδρείας.

ΠΕΜΠΤΗ

19

Οσίων Μακαρίου του Αιγυπτίου και Μακαρίου του Αλεξανδρέως.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

20

Ευτυχίου του Μεγάλου. Νεομάρτυρος Ζαχαρίου του Αρταίου.

ΣΑΒΒΑΤΟ

21

ΙΒ΄ Λουκά (10 λεπρών). Μάξιμου ομολογητή. Νεοφύτου Ευγενίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ

22

Τιμοθέου Αποστόλου επισκόπου. Αναστασίου του Πέρσου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 23 ΤΡΙΤΗ 24 ΤΕΤΑΡΤΗ 25

Κλήμεντος ιερομάρτυρος, επισκόπου
Αγκύρας.

Ιερομάρτυρος Βαβύλα του εν Σικελία.
Ξένης οσίας.

Γρηγορίου του Θεολόγου. Νεομάρτυρος
Αυξεντίου του εκ Βελλάς.

ΠΕΜΠΤΗ 26 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 27 ΣΑΒΒΑΤΟ 28

Οσίου Ξενοφώντος και Συμεώνος του
«παλαιού».

Ανακομιδή του λειψάνου του Ιωάννη
Χρυσοστόμου.

ΙΕ΄ Λουκά. Εφραίμ του Σύρου. Οσίων
Ιακώβου του ασκητού, και Παλλαδίου.

KYPIAKH 29

Ανακομιδή λειψάνων Ιερομάρτυρος
Ιγνατίου του Θεοφόρου.

ΔΕΥΤΕΡΑ

30

ΤΡΙΤΗ

31

Των Τριών Ιεραρχών.

Κύρου και Ιωάννου των Αναγγέλων.

Νεαρές Τσιγγάνες, πίνακας του William Adolphe Bouguereau (1879).

2012
2012

Φεβρουάριος Februara Φεμπρουάρα

Φεβρουάριος

«Οι Τσιγγάνοι προέρχονται σίγουρα από την Ανατολή, και γύρω στο τέλος του 18ου αιώνα η γλωσσολογία ανακαλύπτει ότι η γλώσσα τους είναι μια ινδική γλώσσα, που ομιλείται σίγουρα σε κάποια βορειοδυτική περιοχή αυτής της χώρας και προέρχεται από λαϊκές διαλέκτους συγγενείς με τα σανσκριτικά. Τα μεταναστευτικά ρεύματα ξεκίνησαν από την Ινδία χωρίς αμφιβολία μεταξύ 9ου και 14ου αιώνα. Η γλωσσολογία, αφού εξέτασε το λεξιλόγιο και τις γραμματικές δομές των τσιγγάνικων διαλέκτων διαφόρων περιοχών, μας επέτρεψε να σχηματίσουμε μια γενική ιδέα για τις διαδρομές που ακολούθησαν στις μεταναστεύσεις τους οι Τσιγγάνοι, επιβεβαιώνοντας και συμπληρώνοντας τα δεδομένα των αρχείων.

Το 1322 ένας Φραγκισκανός καλόγερος, ο Simon Simeonis, περιγράφει μια ομάδα Τσιγγάνων, που κατασκήνωσαν σε σπηλιές και μακρόστενες σκηνές αραβικού τύπου κοντά στον Χάνδακα (Ηράκλειο) της Κρήτης. Το 1348 μαρτυρούνται στη Σερβία Cingarije, οι οποίοι βρίσκονται εκεί από τα τέλη του 13ου αιώνα. Στο δεύτερο μισό του 14ου αιώνα πολλαπλασιάζονται τα τεκμήρια που αποδεικνύουν τη διασπορά τους. Στην Κέρκυρα δημιουργείται φέουδο Τσιγγάνων (feudum Acinganorum), που θα παραμείνει ως το 19ο αιώνα και του οποίου οι κάτοικοι, σιδηρουργοί και χαλκουργοί ως επί το πλείστον, εξαρτώνται από το «βαρόνο» τους για όλα, με εξαίρεση την ποινή του θανάτου. Το 1397 ο Ενετός διοικητής του Ναυπλίου, στην ανατολική ακτή της Πελοποννήσου, παραχωρεί προνόμια σε Acingani. Το 1384 εγκαθίστανται Τσιγγάνοι στη δυτική ακτή της Πελοποννήσου, στη Μεθώνη. Εκείνη την εποχή πιθανόν μεταναστεύουν στην Κύπρο Τσιγγάνοι προερχόμενοι από την Ανατολή.»

Ζαν-Πιέρ Λιεζουά (1999), *POMA, ΤΣΙΓΓΑΝΟΙ, ΤΑΞΙΔΕΥΤΕΣ, Οι Τσιγγάνοι της Ευρώπης*, Αθήνα: Καστανιώτης, σελ. 24-25.

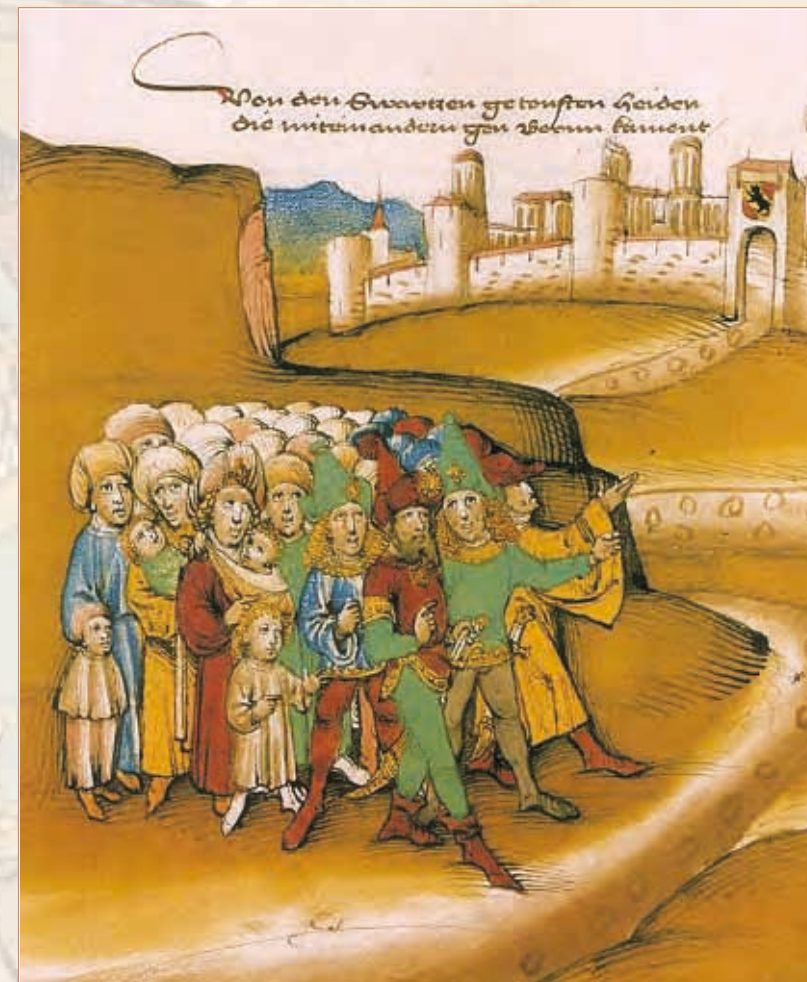
«Τρεις βασικές πτυχές θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σχετικά με τη σύγχρονη κατάσταση των Ρομά, οι οποίες ωστόσο δεν έχουν σοβαρά μελετηθεί:

Πρώτον, ότι ο πληθυσμός αυτός από τις απαρχές του ήδη ήταν σύνθετος και ότι εκείνη την περίοδο, ορίζονταν περισσότερο επαγγελματικά παρά εθνοτικά.

Δεύτερον, αν και τα πρώιμα ίχνη της ομάδας αυτής εντοπίζονται στην Ινδία, οι Ρομά ουσιαστικά συνιστούν ένα πληθυσμό που απέκτησε ταυτότητα και γλώσσα στη Δύση (εννοώντας ως «Δύση», τη Χριστιανική και Ελληνόφωνη Βυζαντινή Αυτοκρατορία).

Τρίτον, η είσοδός τους από την Ανατολία στη Δύση δεν ήταν αυτή ενός ενιαίου λαού/ομάδας, αλλά έγινε μέσα από έναν αριθμό μικρότερων μεταναστεύσεων, ίσως σε ένα χρονικό διάστημα δύο αιώνων.»

Ian Hancock (2006), «On Romani Origins and Identity: Questions for Discussion» στο Marsh Adrian, Strand Elin *Gypsies and the Problem of Identities: Contextual, Constructed and Contested*, Istanbul: Swedish Research Institute in Istanbul, σελ. 69-92.

Η πρώτη άφιξη Τσιγγάνων στην πόλη της Βέρνης στην Ελβετία. Εικόνα από το βιβλίο Amtliche Spiezer Chronik, του Diebold Schilling d. Ä. (1485).

Φωτο: Νίκος Αναγνωστόπουλος

TETAPTH *1*

Μαρτύρων Τρύφωνος. Νεομάρτυρος
Αναστασίου του εκ Ναυπλίου.

ΠΕΜΠΤΗ 2

Η Υπαπαντή τον Κυρίου και Θεού και
Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 3

Προφήτου Συμεών και Άννης
της προφήτου.

ΣΑΒΒΑΤΟ 4

Ισιδώρου του Πηλουσιώτου

KYPIAKH 5

Τελώνου και Φαρισαίου (Αρχή Τριωδίου)
Μάρτυρος Αγαθής της παρθένου.

ΔΕΥΤΕΡΑ

6

TPITH

7

TETAPTH

8

Φωτίου του Μεγάλου, πατριάρχου
Κων/πόλεως.

Οσίων Παρθενίου επισκόπου
Λαμψάκου, Λουκά του εν Ελλάδι.

Ζαχαρίου του προφήτου.
Θεοδώρου του Στρατηλάτου.

ΠΕΜΠΤΗ

9

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10

ΣΑΒΒΑΤΟ

11

Απόδοσις της Υπαπαντής. Ιερομαρτύρων Νικηφόρου, Μαρκέλλου.

Ιερομάρτυρος Χαραλάμπους του θαυματουργού. Αναστασίου Ιεροσολύμων.

Βλασίου Ιερομάρτυρος.

KYPIAKH

12

Του Ασώτου, Μελετίου Αντιοχείας,
Αντωνίου Κων/πόλεως.

ΔΕΥΤΕΡΑ **13** ΤΡΙΤΗ **14** ΤΕΤΑΡΤΗ **15**

Ακύλλα και Πρισκίλλης
των αποστόλων.

Οσίων Αυξεντίου, Αβραάμ και Μάρωνος. Νεομαρτ. Γεωργίου Μυτιλήνης.

Ονησίμου αποστόλου. Οσίου Ευσεβίου.

ΠΕΜΠΤΗ 16 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17 ΣΑΒΒΑΤΟ 18

Τσικνοπέμπτη. Παμφίλου μάρτυρος,
Φλαβιανού Κωνσταντινουπόλεως

Θεοδώρου μεγαλομάρτυρος
του Τήρωνος.

Ψυχοσάββατο Α', Λέοντος πάπα
Ρώμης. Αγαπητού επισκόπου.

KYPIAKH 19

Της Απόκρεω. Οσιομάρτυρος Φιλοθέης
της Αθηναίας.

ΔΕΥΤΕΡΑ **20** ΤΡΙΤΗ **21** ΤΕΤΑΡΤΗ **22**

Λέοντος επισκόπου Κατάνης.

Τιμοθέου του εν Συμβόλοις.

Μαρτύρων Ανθούσης, Αρίστου
επισκόπου Κύπρου και Συνετού.

ΠΕΜΠΤΗ **23** ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ **24** ΣΑΒΒΑΤΟ **25**

Πολυκάρπου ιερομάρτυρος επισκόπου
Σμύρνης. Οσιομάρτυρος Δαμιανού.

Πρώτη και δεύτερα εύρεσις της κεφα-
λής του Ιωάννου του προδρόμου.

Ταρασίου πατριάρχου Κων/πόλεως,
Ρηγίνου επισκόπου Σκοπέλου.

ΚΥΡΙΑΚΗ **26**

Τυροφάγου, Φωτεινής της Σαμαρείτι-
δος, Πορφυρίου επισκόπου Γάζης.

ΔΕΥΤΕΡΑ 27 ΤΡΙΤΗ 28 ΤΕΤΑΡΤΗ 29

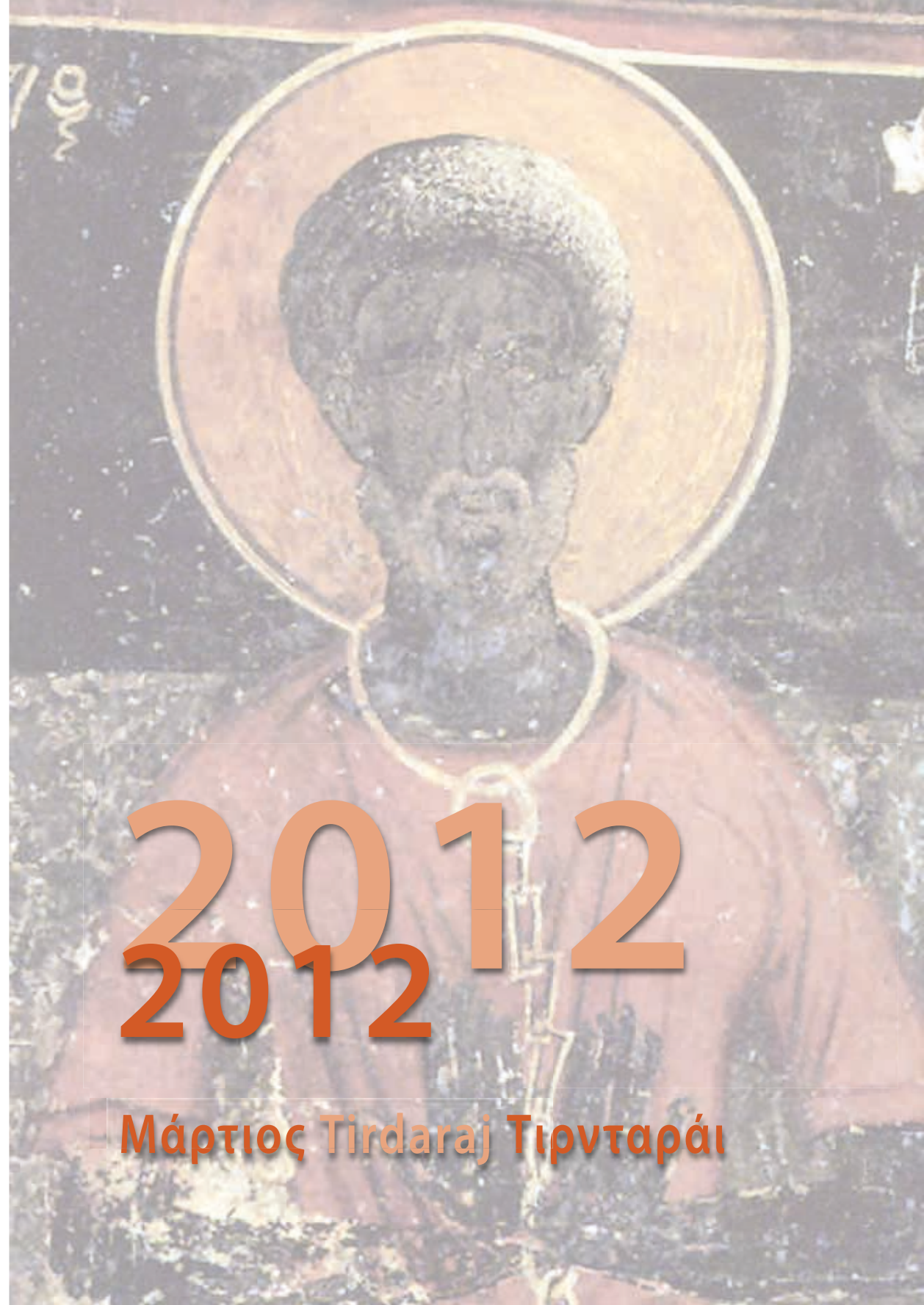
Καθαρά Δευτέρα. Οσίων Προκοπίου,
Θαλλελαίου.

Οσίου Βασιλείου ομολογητού. Οσιο-
μάρτυρος Κυράνης.

Οσίων Κασσιανού του Ρωμαίου
και Γεωργίου.

2012
2012

Μάρτιος Tirdaraj Tρνταράι

Μάρτιος

Ο Άγιος Βάρβαρος - Ο Αιγύπτιος (γύφτος) κουρσάρος που φίλιωσε με το Θεό

Βρισκόμαστε στον 9ο αιώνα, στο χρονικό διάστημα μεταξύ του 820 και του 829 μ.Χ., την εποχή του αυτοκράτορα Μιχαήλ Τραυλού του Β'. Εκείνη την περίοδο εμφανίζεται ο Άγιος Βάρβαρος. Σύμφωνα με τον εγκωμιαστή του, βυζαντινό λόγιο Κωνσταντίνο Ακροπολίτη (13ος αι.), ο Όσιος Βάρβαρος ανήκε σε ληστρική ομάδα Σαρακηνών, η οποία επέδραμε στη νότια Ήπειρο και την Αιτωλία. Σε κάποια σύγκρουση οι σύντροφοί του φονεύθηκαν και ο Βάρβαρος «μετά την βαρείαν ήτταν εκείνην... τον ανήμερον και αύθις βίον ησπάσατο και πάννυ πλείους πλείστους αφείλετο της ζωής». Σε αυτή την κατάσταση ζούσε, ώσπου η πρόνοια του Θεού τον κάλεσε με τη Θεία Λειτουργία. Κάποια ημέρα εισήλθε σε ένα ναό που ήταν αφιερωμένος στον Άγιο Μεγαλομάρτυρα Γεώργιο και είδε τους Αγγέλους να συλλειτουργούν με τον ιερέα. Αυτή η εμπειρία ήταν η αφορμή να μεταστραφεί στην ορθή πίστη, ζωή και πολιτεία.

Για το βίο και την πολιτεία του Αγίου εκδόθηκαν αρκετά αγιολόγια. Σε ένα από αυτά, όπως μας πληροφορεί ο αείμνηστος ιστορικός Γεώργιος Σούλης, αναφέρεται ότι ο Άγιος έχει *αιγυπτιακή καταγωγή* και ότι ένα χρόνο μετά την μάχη στα παράλια της Ηπείρου, ένας κυνηγός αντάμωσε μαζί του. Εντυπωσιασμένος από το σκουρόχρωμο του δέρματος του Αγίου, αν και δεν μπορούσε να κατανοήσει τη γλώσσα του, κατάλαβε ότι ήταν χριστιανός. Το γεγονός αυτό το ανέφερε στην ντόπια ομάδα των αιγυπτίων που διαβιούσαν στην περιοχή, οι οποίοι έσπευσαν να συναντήσουν τον Άγιο και κουβέντιαζαν μαζί του στη γλώσσα τους.

«Χωρίς αμφιβολία», σημειώνει ο Σούλης, «οι Αιγύπτιοι που αναφέρονταν σε αυτό το αγιολόγιο είναι Τσιγγάνοι. Δεν έχουμε πηγές που να μαρτυρούν την παρουσία Αιγυπτίων Αράβων στην Ήπειρο κατά τον 14ο αιώνα. Από την άλλη γνωρίζουμε αρκετά καλά την ύπαρξη τσιγγάνικων καταβλυσμών στις Βενετικές κτήσεις της Ηπειρωτικής ακτής εκείνη την περίοδο. Ας μην ξεχνάμε ότι οι Τσιγγάνοι ονομάζονταν τότε από τους Βυζαντινούς, “Αιγύπτιοι”, “Γύφτοι”».

«Προΐστασο, μάκαρ, λιπαρούμεν, καθικετεύομεν· προΐστασο ημών εις Θεόν»
(επίκληση του Κωνσταντίνου Ακροπολίτη στον Άγιο Βάρβαρο)

Πηγές:

Ακροπολίτου Κωνσταντίνου (1891), *Λόγος εις τον Άγιον Βάρβαρον*, Εκδ. Α. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, Ανάλεκτα Ιεροσολυμιτικής Σταχυολογίας 1, σελ. 405-420.

Βουλγαράκης Ηλίας (2007, γ' έκδοση), *Καθημερινές Ιστορίες Αγίων και Αμαρτωλών στο Βυζάντιο*, Αθήνα: Μαΐστρος.

Παϊσίδου Μελαχροινή (2002), *Οι Τοιχογραφίες του 17ου αιώνα στους Ναούς της Καστοριάς, Συμβολή στη μελέτη της μνημειακής ζωγραφικής της δυτικής Μακεδονίας*. Αθήνα: Έκδοση του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων.

Παύλου, Αρχιμανδρίτου Ντάνα (2004), *Ο Βάρβαρος που έγινε άγιος*, Αθήνα.

Σαρδελής Κώστας (1997), *Ο άγιος Βάρβαρος*, Αθήνα: Εκδόσεις Αστέρως.

Soulis George (1961), «*The Gypsies in the Byzantine Empire and the Balkans in the Late Middle Ages*», δημοσιευμένο αρχικά στο *Dumbarton Oaks Papers*, XV, σελ. 141-165, στο Γ. Σούλης (1980), 1927-1966 *Ιστορικά Μελετήματα Βυζαντινά*, Αθήνα: Βαλκανικά Νεοελληνικά.

Μεγάλη διάδοση έχει η εικονογράφηση του Αγίου Βαρβάρου, στο δυτικό ελλαδικό χώρο αλλά και ευρύτερα στα Βαλκάνια, σε ναούς του 16ου και 17ου αιώνα. Στο υπερώο του νάρθηκα της Αγίας Σοφίας Αχρίδας, στη λιτή της μονής Βαρλαάμ, στην τράπεζα της μονής Χελανδαρίου, στο Άγιον Όρος, στο Καθολικό της Μονής Τιμίου Προδρόμου Βομβοκούς αλλά και στην Παναγία του Άρχοντα Αποστολάκη, στην Καστοριά, από όπου η συγκεκριμένη τοιχογραφία του 17ου αιώνα, όπως μας πληροφορεί η βυζαντινολόγος Μ. Παϊσίδου. Η μνήμη του αγίου τιμάται στις 23 Ιουνίου ιδιαίτερα, στο χωριό Τρύφο της Αιτωλοακαρνανίας αλλά και στις 15 Μαΐου στην Κέρκυρα.

Πάνω, τοιχογραφία αρχών του 18ου αιώνα στο Καθολικό της Μονής του Τιμίου Προδρόμου Βομβοκούς, στην Γ' έκδοση: «Ο Βάρβαρος που έγινε Άγιος», Αρχιμανδρίτη Παύλου Ντάνα, Ιεροκήρυκος, Αθήνα 2004.

ΔΕΥΤΕΡΑ 5 ΤΡΙΤΗ 6 ΤΕΤΑΡΤΗ 7

Κόνωνος οσίου του εν Ισαυρία.

Μνήμη της ευρέσεως του τιμίου Σταν-
ρουί. 42 μαρτύρων των εξ Αμορίου.

*Ιερομάρτυρα Ευγενίου. Λαυρεντίου
του εκ Μεγάρων.*

ΠΕΜΠΤΗ 8 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 9 ΣΑΒΒΑΤΟ 10

Αποστόλου Ερμού, επισκόπου Δαλματίας. Οσίων Θεοφύλακτου Νικομηδείας.

*Β' Χαιρετισμοί. Των εν Σεβαστείας
αγίων Τεσσαράκοντα μαρτύρων.*

Κοδράτου του εν Κορίνθω. Οσίας
Αναστασίας της πατρικίας.

KYPIAKH **11**

Β' Νηστειών. Γρηγορίου του Παλαμά.

ΔΕΥΤΕΡΑ **12** ΤΡΙΤΗ **13** ΤΕΤΑΡΤΗ **14**

Θεοφάνους ομολογητού, Συμεώνος του νέου Θεολόγου.

Νικηφόρου πατριάρχου Κων/πόλεως.
Ιερομάρτυρος Μαρτίου Σεβαστείας.

Ευσχήμενος του ομολογητού, επισκόπου Λαμψάκου, Βενεδίκτου οσίου.

ΠΕΜΠΤΗ 15 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 16 ΣΑΒΒΑΤΟ 17

Αριστοβούλου, επισκόπου Βρεταννίας.
Μάρτυρος Αγαπίου.

Γ' Χαιρετισμοί. Οσίων Ανίνα και Χριστοδούλου. Ιουλιανού του Κίλικος.

Οσίων Αλεξίου του ανθρώπου του Θεού
και Θεοστηρίκτου του ομολογητού.

KYPIAKH 18

Γ' Νηστειών. Σταυροπροσκυνήσεως.

ΔΕΥΤΕΡΑ

19

Μαρτύρων Χρυσάνθου και Δαρείας της Αθηναίας.

ΤΡΙΤΗ

20

Των εν τη μονή αγίου Σάββα αναιρεθέντων οσίων.

ΤΕΤΑΡΤΗ

21

Οσίων Ιακώβου επισκόπου, του ομολογητού, Θωμά πατριάρχου Κων/πόλεως.

ΠΕΜΠΤΗ

22

Βασιλείου ιερομάρτυρος. Μαρτύρων Καλλινίκου, Βασιλίσσης και Καλλίνικης.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

23

Δ' Χαιρετισμοί. Ιερομάρτυρος Νίκωνος και των συν αυτώ 199 μαρτυρησάντων.

ΣΑΒΒΑΤΟ

24

Προεόρτια του Ευαγγελισμού. Αρτέμωνος, Ζαχαρίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ

25

Ο Ευαγγελισμός της υπεραγίας Δεσποίνης ημών Θεοτόκου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 26

Η Σύναξις του αρχαγγέλου Γαβριήλ.

ΤΡΙΤΗ 27

Ματρώνης οσίας, Φιλητού του συγκλητικού και Λυδίας.

ΤΕΤΑΡΤΗ 28

Ηρωδίωνος, αποστόλου και μάρτυρος. Οσίου Ιλαρίωνος του νέου.

ΠΕΜΠΤΗ 29

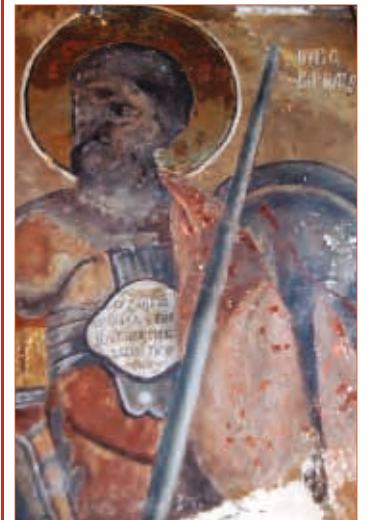
Μάρκου επισκόπου Αρεθουσίων. Ιωνά και Βαραχισίου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30

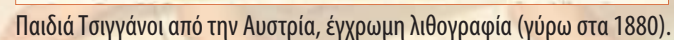
Ζαχαρίου του νέου, ιερομάρτυρος επισκόπου Κορίνθου. Ευβούλης.

ΣΑΒΒΑΤΟ 31

Ακάθιστος Ύμνος. Ιερομαρτύρων Υπατίου επισκόπου Ταγγρών και Αυδά.

Τοιχογραφία του Αγίου Βάρβαρου στο παρεκκλήσι της Πορταϊτίσας στη Μονή Ιβήρων.

1782 11 August 1782 1.1. Corfu.
 Iodi Anagrafi in cui sono descritte le Famiglie tutte
 degli Egej abitanti nell'isola di Corfu, soggetta alla
 Giurisdizione del Fuedo Pianello, e così pure le esime
 ragioni delle loro Anni, Recipienti d'olio, e loro capa-
 cità; nonchè la quantità de Cavalli da Sella, et
 altri animali da Somma; Pecorini, Caprini, Edifi-
 cij d'ogni genere... Esequito per comando dell'Officio
 Reale Sig. Antonio Dosi in Brues, e Cap. di Corfu, espresso
 in sua venerata lettera di 13. aprile 1781 1.1. rela-
 tivamente a Publici ordini.

Cello

2012

Απρίλιος Grastornaj Γκραστ

Απρίλιος Grastornaj Γκραστορνάι

[illegible][illegible]

ΔΕΥΤΕΡΑ

9

TPITH

10

TETAPTH

11

Μεγάλη Δευτέρα, Ευτυχίου μάρτυρος,
Ιωσήφ, Ελισάβετ.

Μεγάλη Τρίτη. Των δέκα Παρθένων.

Μεγάλη Τετάρτη. Της Αλείψεως του Κυρίου.

ΠΕΜΠΤΗ

12

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 15

13

ΣΑΒΒΑΤΟ

14

Μεγάλη Πέμπτη. Ο Μυστικός Δείπνος.

Μεγάλη Παρασκευή. Σταύρωση του Κυρίου.

Μεγάλο Σάββατο. Η εις Άδου
Κάθοδος.

KYPIAKH

15

Το Άγιο Πάσχα. Ανάσταση
του Σωτήρος.

ΔΕΥΤΕΡΑ

16

Δευτέρα της Διακαινησίμου.

ΤΡΙΤΗ

17

Συμεώνος ιερομάρτυρος Περσίας.
Μακαρίου επισκόπου Κορίνθου.

ΤΕΤΑΡΤΗ

18

Οσίων Ακακίου Μελιτηνής, Κοσμά Χαλ-
κηδόνος, Ευθυμίου, Ιωάννου Στουδίτου.

ΠΕΜΠΤΗ

19

Οσιομαρτύρων Παφνουτίου και Αγα-
θαγγέλου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

20

Ζωοδόχου Πηγής. Οσίων Αθανασίου
και Ιωάσαφ.

ΣΑΒΒΑΤΟ

21

Ιερομάρτυρος Ιανουαρίου και
Αναστασίου του Σιναΐτου.

ΚΥΡΙΑΚΗ

22

Του Θωμά. Αποστόλου Ναθαναήλ.

ΔΕΥΤΕΡΑ23

Αγίου Γεωργίου, του Τροπαιοφόρου.

ΤΡΙΤΗ24

Οσίων Ελισάβετ της θαυματουργού και Σάββα του Ρώσου.

ΤΕΤΑΡΤΗ25

Αποστόλου και Ευαγγελιστού Μάρκου.

ΠΕΜΠΤΗ26

Οσίων Γλαφύρας και Ιούστας, Καλανδίου και Νέστορος.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ27

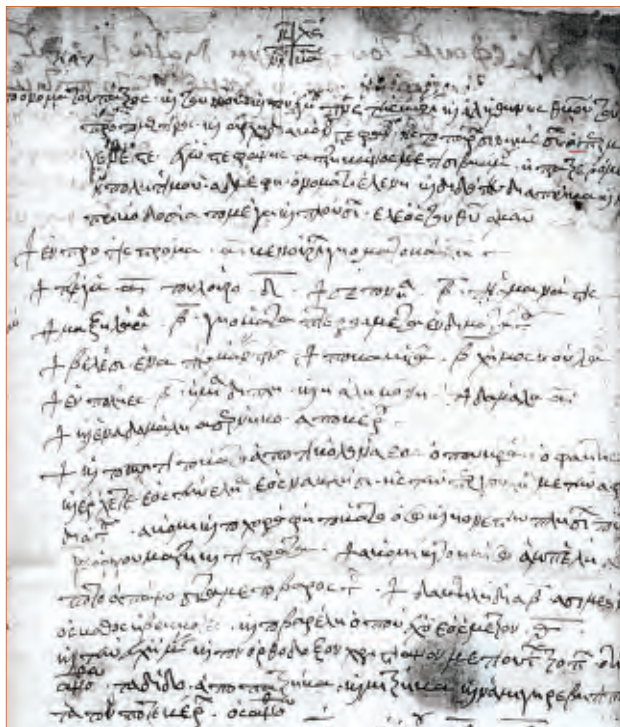
Ιερομάρτυρος Συμεών Ιεροσολύμων.

ΣΑΒΒΑΤΟ28

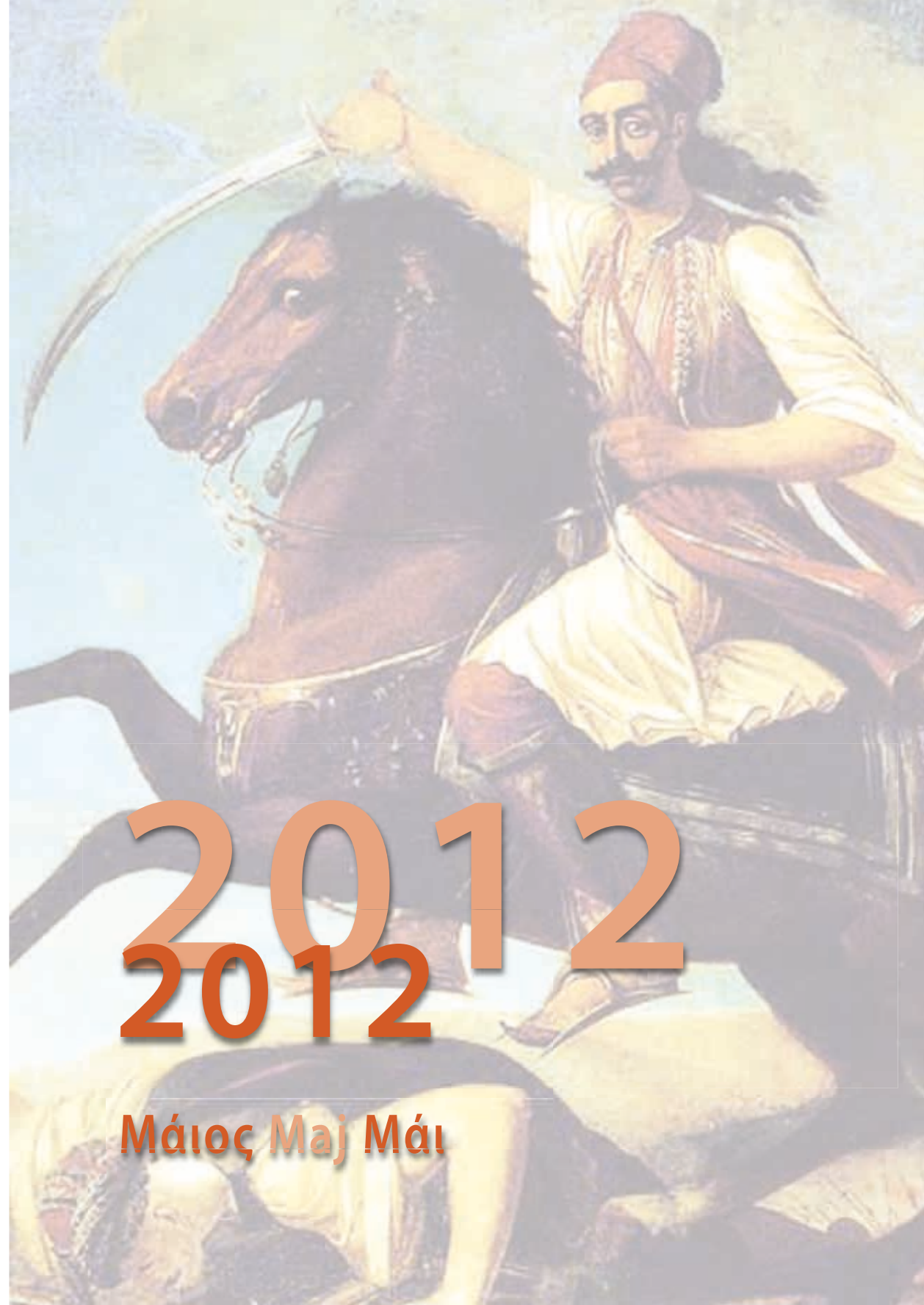
Των αγίων Εννέα Μαρτύρων των εν Κυζίκω.

ΚΥΡΙΑΚΗ29

Των Μυροφόρων.

Προικοσύμφωνο από τον Στεφανή Ατζήκανος προς την αδερφή του. ΓΑΚ Κέρκυρας, Συμβολαιογράφοι, Φάκελος-Διάφοροι 4, Υποφάκελος 1, Φύλλο 247 recto και 247 verso.

2012
2012

Μάιος Maj Mái

Ρωμιοί Τσιγγάνοι στην Επανάσταση του 1821

«Όλες σχεδόν οι πηγές που μας πληροφορούν για τα γεγονότα στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες αναφέρουν τη συμμετοχή επαναστατικών ομάδων από Έλληνες, Βλάχους, Μολδαβούς, Βούλγαρους, Σέρβους, Αλβανούς και άλλους στο στρατό της Φιλικής Εταιρείας. [...] Τα συγκεκριμένα στοιχεία των ιστορικών πηγών για την εθνική σύνθεση του επαναστατικού στρατού και ιδιαίτερα για την κοινωνική και επαγγελματική προέλευση των επαναστατών είναι ελάχιστα. Επομένως, έχει πολύ μεγάλη αξία για το μελετητή ο ονομαστικός κατάλογος των επαναστατών που διάβηκαν τον Προύθο, μετά την ήττα τους στη Μολδαβία. Ο κατάλογος αυτός, που φυλάγεται στα αρχεία της Οδησού (1822) και συντάχθηκε από τις τοπικές ρωσικές αρχές, περιλαμβάνει περίπου 1.000 άτομα. Ο αριθμός είναι αρκετά μεγάλος, αν πάρουμε υπόψη ότι το σύνολο του επαναστατικού στρατού στη Βλαχία και τη Μολδαβία που διοικούσε ο Υψηλάντης ανερχόταν περίπου σε 7.000 άνδρες.

[...]

269. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ο ΤΣΙΓΚΑΝΟΣ – Τσιγκάνος, του μολδαβού βογιάρου Δημάκη Κονδυλά. Είναι ιπποκόμος του Παπάζογλου. Βλ. αρθ. 265. Μόνιμη κατοικία και οικογένεια έχει στο χωριό Γκουσπέστι του νομού Μπριλάντ της Μολδαβίας. Με εγγύηση.

[...]

390. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΑΤΣΙΒΕΛΑΣ – Τσιγκάνος. Ανήκε στον Μολδαβό βογιάρο, από την πολίχνη Φαλτισένι, Θοδωράκη Τσούρτ. Κατετάγη στο σώμα του Χιλιάρχου Βασιλείου Θεοδώρου. Μόνιμη κατοικία και οικογένεια έχει στο Φαλτισένι.

[...]

830. ΒΑΣΙΛΙ ΣΤΕΦΑΝ – Τσιγκάνος, του βογιάρου Κωνσταντίνου Παλάδη από το Ιάσι. Προσελήφθηκε στην υπηρεσία δια της βίας από τον λοχαγό Τσφέτκο Μίλκοβιτς · βλ. αρθ. 817. Μόνιμο τόπο διαμονής δεν έχει. Με σύσταση.

[...]

846. ΓΚΕΩΡΓΚΙ ΜΠΟΥΚΑΤΑΡ – Τσιγκάνος, του Βλάχου βογιάρου Γεωργάκη Φιλιπέσκου, από το Μπούκοβο. Πρώτη φορά έρχεται στη Ρωσία. Τον είχε πάρει για μάγεια ο Μπίμπασης ΚΟΝΤΟ, που σκοτώθηκε από τους Τούρκους. Μόνιμο τόπο διαμονής έχει το Μπούκοβο. Ο αφέντης του διέφυγε στην Κροστάνδη.

[...]

887. ΙΒΑΝ ΓΚΕΩΡΚΙΕΦ, υπηρέτης του προηγούμενου* – Τσιγκάνος. Στο Ιάσι πήγε ανήλικος. Δεν θυμάται ποιόν χρόνο. Δεν γνωρίζει αν ο αφέντης του ζει. Στη Ρωσία δεν ήταν άλλη φορά. Μόνιμο τόπο διαμονής δεν έχει. Με εγγύηση.»

(* σημείωση δική μας: ΠΕΤΑΡ ΤΡΟΦΙΜΩΦ – Σέρβος, τουρκικής υπηκοότητας, από το Βιδίνι).

Νικολάϊ Τοντόρωφ (1982), *Η Βαλκανική Διάσταση της Επανάστασης του 1821 (Η περίπτωση των Βουλγάρων)*, Αθήνα: Gutenberg, σελ. 191–294.

Πίνακας του Πέτερ φον Χες που παριστάνει τον Υψηλάντη να αποβιβάζεται στη μολδαβική όχθη του Προύθου (Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη).

ΔΕΥΤΕΡΑ

7

Ανάμνησις του εν τω ουρανῷ φανέντος
σημείου του τιμίου Σταυρού.

TPITH

8

Αποστόλου και Ευαγγελιστού Ιωάννου
του Θεολόγου.

TETAPTH

9

Προφήτου Ησαΐου. Μαρτύρων Χριστοφόρου, Ακυλίνης και Καλλίνικης.

ΠΕΜΠΤΗ

10

Αποστόλου Σίμωνος του Ζηλωτού.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

11

Κυρίλλου και Μεθοδίου των
εκ Θεσσαλονίκης, Ιεραποστόλων.

ΣΑΒΒΑΤΟ

12

Επισκόπων Επιφανίου Κύπρου και
Θεοφάνους. Γερμανού Κων/πόλεως.

KYPIAKH

13

Σαμαρείτιδος. Μαρτύρων Γλυκερίας
και Λαοδικίου. Οσίου Σεργίου.

ΔΕΥΤΕΡΑ **14** ΤΡΙΤΗ **15** ΤΕΤΑΡΤΗ **16**

Μάρτυρος Ισιδώρου του εν Χίω.

Παχωμίου του Μεγάλου, Αχιλλίου
επισκόπου Λαρίσης.

Οσίων Θεοδώρου του ηγιασμένου,
Νικολάου Α' πατριάρχου Κων/πόλεως.

ΠΕΜΠΤΗ 17 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 18 ΣΑΒΒΑΤΟ 19

Αποστόλων Ανδρόνικου
και Ιουνίας.

Μαρτύρων Βενεδήμου, Παυλίνου,
Ηρακλείου, Διονυσίου και Χριστίνης.

Ιερομάρτυρος Πατρικίου Προύσης.

KYPIAKH 20

Μαρτύρων Θαλλελαίου, Αλεξάνδρου και
Αστερίου. Οσίου Μάρκου του ερημίτου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 21

Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης.

ΤΡΙΤΗ 22

Μαρτύρων Βασιλίσκου, Κοδράτου,
Μαρκέλλου και Σοφίας.

ΤΕΤΑΡΤΗ 23

Μαρτύρων Σελεύκου και Σαλωνά του
Ρωμαίου.

ΠΕΜΠΤΗ 24

Ανάληψη του Χριστού, Οσίου Συμεών.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25

Μνήμη της τρίτης ευρέσεως της
κεφαλής του Ιωάννου Προδρόμου.

ΣΑΒΒΑΤΟ 26

Αποστόλων Κάρπου Βερροίας,
Αλφαίου και Ιούδα.

ΚΥΡΙΑΚΗ 27

Ιερομαρτύρων Ελλαδίου και Θεράπον-
τος. Μαρτύρων Αλυπίου και Ευβιότου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 28

Ιερομαρτύρων Ευτυχούς Μελιτινής και
Ζαχαρίου.

ΤΡΙΤΗ 29

Παρθενομαρτύρων Θεοδοσίας Καισα-
ρείας και Θεοδοσίας Κων/πόλεως.

ΤΕΤΑΡΤΗ 30

Οσίου Ισαακίου του ομολογητού, Ευ-
σταθίου Κων/πόλεως και Βαρλαάμ.

ΠΕΜΠΤΗ 31

Μαρτύρων Ερμείου, Ευσεβίου και
Χαραλάμπη.

2012
2012

Ιούνιος Baredinaj Μπαρεντίβαϊ

Οι Τσιγγάνοι της Μικρασιατικής γης

«Παράδοσις υπήρχε παρά τοις παλαιοῖς Κωνσταντινουπολίταις, γράφει ο Μανουήλ Γεδεών, ὅτι αἱ Λίτραι, χωρίον μεσόγειον τῆς επαρχίας Δέρκων, ἐκτισμένον πλησίον κοιλάδος πυκνοδέντρου, ὁπόθεν πηγάζει δροσερόν ρυάκιον, συνωκίσθησαν ἀπὸ Αθιγγάνων, προσελθόντων εἰς τὸν Χριστιανισμόν καὶ βαθμηδὸν ἐξελληνισθέντων.

Τὸ 1870, πού το ἐπισκέφτηκε ὁ Γεδεών, ἀριθμοῦσε μόλις εικοσιπέντε οἰκογένειες ὀρθόδοξων χριστιανῶν, ἐνῶ, δεκατέσσερα χρόνια ἀργότερα, ὁ Δημήτριος Καλέμης, γενικός γραμματέας τῆς μητροπόλεως Δέρκων, ἀναφέρεται σὲ ἑκατὸν δέκα οἰκογένειες, οἱ μισές ἀπ' τὶς ὁποῖες ἦταν χριστιανῶν Αθιγγάνων, πού τα σπίτια τοὺς ἀποτελοῦσαν ἰδιαιτέρου συνοικισμού. Ἄνθρωποι ἐργατικώτατοι, πολυτεχνίται, ὀρθόδοξοι καὶ ἐλληνόφωνοι, γνωστοὶ ὡς Litros çingenesi, ὅπως τοὺς ἀποκαλοῦσαν οἱ Τούρκοι.»

Ακύλας Μήλλας (2000), Σφραγίδες Μητροπόλεων Χαλκηδόνος – Δέρκων, Αθήνα: Ἰδρυμα Μεῖζονος Ἑλληνισμού.

«Ὅταν τὸ 1920 -1922 ὁ ἐλληνισμὸς τῆς Πόλης καὶ γενικότερα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀναγκάστηκε δοκιμαζόμενος νὰ ἐγκαταλείψει ἐστίες, περιουσίες, συγγενεῖς, ἀγαπητὰ πρόσωπα, πατρίδα, οἱ Ἕλληνες Τσιγγάνοι χωρὶς κανένα δισταγμὸ ἤξεραν ποῖα εἶναι ἡ πλευρά τοὺς· ἤξεραν ἀπὸ πού ἀπειλοῦνται καὶ πού εἶναι ἡ θέση τοὺς· γνῶριζαν τι ἔπρεπε νὰ κάνουν καὶ ποῖα πορεία ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσουν: ἐπέλεξαν τὸν ξεριζωμὸ, γιατί ἦσαν Ἕλληνες. Αὐτὸ πού δίνει ἀκόμη μεγαλύτερη ἐμφαση καὶ ἀξία στὸ γεγονὸς εἶναι τὸ ὅτι, ἐνῶ ΕΙΧΑΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ, οἱ ἴδιοι ΕΠΙΕΛΕΞΑΝ ΣΥΝΕΙΔΗΤΑ τὴν πλευρά με τὴν ὁποία τάχθηκαν. Δὲν τοὺς τὸ υπαγόρευσε οὔτε τοὺς υποχρέωσε κανεὶς νὰ τὸ κάνουν, ἀπλᾶ ἔτσι ἔκαναν, γιατί τὸ ἴδιο ἐβλεπαν νὰ κάνει ὅλη ἡ υπόλοιπη κοινότητα τῶν Ἑλλήνων τῆς Πόλης.»

Μανώλης Ράντης (2008), «Οἱ μορφές ὁργάνωσης τῶν Ἑλλήνων Τσιγγάνων στὸ πλαίσιο τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους», στὸ Σ. Τρουμπέτα (ἐπιμ.), Οἱ Ρομά στὸ Σύγχρονο Ἑλληνικὸ Κράτος, Συμβιώσεις, Ἀναιρέσεις, Ἀπουσίες, Αθήνα: Κριτική, σελ. 189-198.

«Γύφτοι εἰς τὴν Ἑλλάδα μονίμως ἢ ἡμιμονίμως ἐγκατεστημένοι ὑπάρχουν παντοῦ. Εἰς τὰς Αθήνας γνωρίζομεν καὶ βλέπομεν μόνον σχεδὸν τοὺς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Μ. Ἀσίας προερχομένους πλάνητας ἐκ τῶν ὁποίων αἱ μὲν γυναῖκες λέγουσιν τὴν μοῖραν οἱ δὲ ἄνδρες ἄνδρες διορθώνουν καὶ πωλοῦν μύλους.»

Κώστας Φαλτάιτς (1931), Τὸ Πρόβλημα τῆς καταγωγῆς τῶν Τσιγγάνων, Αθήναι: Ἐκδόσεις τοῦ περιοδικοῦ «Ἐπιστῆμη δι' Ὀλοῦς».

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

1

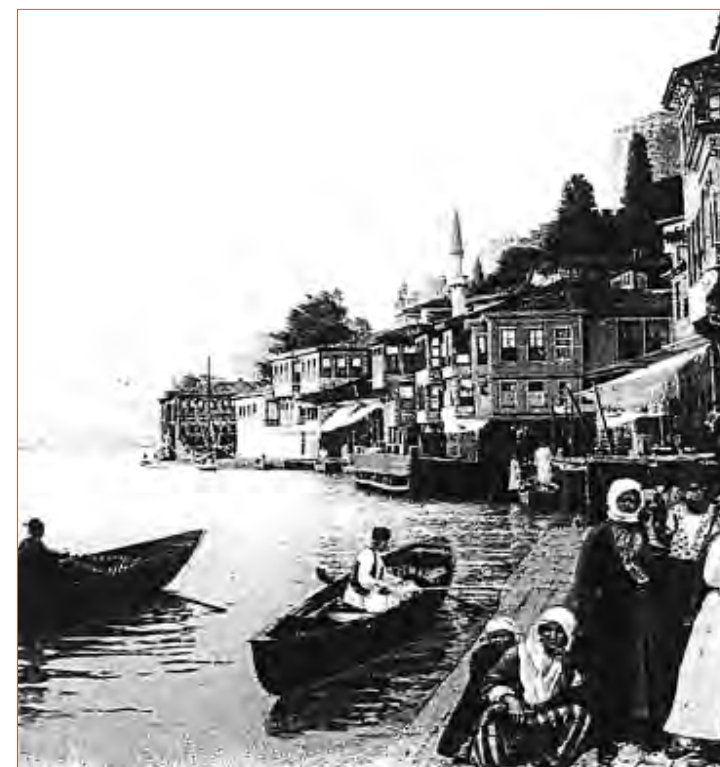
Ιουστίνου του φιλοσόφου

ΣΑΒΒΑΤΟ

2

Ψυχασάββατο Β', Νικηφόρου
πατριάρχου Κων /πόλεως

Ρομά στο Roumeli-Hissar, Κωνσταντινούπολη πριν το 1912, Συλλογή Artemis Mourat, ἀπὸ τὸ βιβλίο «Bright Balkan Morning», Keil et al., 2002, Wesleyan University Press.

ΚΥΡΙΑΚΗ

3

Πεντηκοστή,
Μαρτύρων Λουκιλιανού και Παύλης.

[illegible][illegible]

ΔΕΥΤΕΡΑ

11

Αποστόλων Ναθαναήλ του Βαρθολομαίου εκ των 12, Βαρνάβα Κύπρου.

ΤΡΙΤΗ

12

Οσίων Ονούφριου του Αιγυπτίου και Πέτρου του εν Άθω.

ΤΕΤΑΡΤΗ

13

Μαρτύρων Ακυλίνης, Θεοδώρου και ετέρων Μυρίων.

ΠΕΜΠΤΗ

14

Προφήτου Ελισσαίου. Μεθοδίου, πατριάρχου Κων/πόλεως,

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

15

Προφήτου Αμώς. Αποστόλων Αχαϊκού, Στεφανά και Φουρτουνάτου.

ΣΑΒΒΑΤΟ

16

Οσίων Μνημονίου και Τύχωνος επισκόπων Αμαθούντος.

ΚΥΡΙΑΚΗ

17

Μαρτύρων Μανουήλ, Σαβέλ και Ισμαήλ, Ισαύρου.

ΔΕΥΤΕΡΑ

18

Μάρτυρος Λεοντίου Αιγίνης, Υπατίου και Θεοδούλου και Αιθέριου.

ΤΡΙΤΗ

19

Αποστόλου Ιούδα. Οσίων Παϊσίου του Μεγάλου και Ζήνωνος.

ΤΕΤΑΡΤΗ

20

Ιερομάρτυρος Μεθοδίου.

ΠΕΜΠΤΗ

21

Ιουλιανού, του εν Κιλικία και Αφροδισίου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

22

Ιερομάρτυρος Ευσεβίου.

ΣΑΒΒΑΤΟ

23

Μαρτύρων Αгриπίνης, Αριστοκλέους Ταμασού, Δημητριάνου.

ΚΥΡΙΑΚΗ

24

Γενέθλια τον Ιωάννου Προδρόμου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 25

Οσιομάρτυρος Φεβρωνίας. Νεομαρτύρων Προκοπίου και Γεωργίου Ατταλείας.

ΤΡΙΤΗ 26

Μαρτύρων Θεράποντος, Μακαρίου, Μαρκίου και Μαρκίας.

ΤΕΤΑΡΤΗ 27

Οσίων Σαμψών του ξενοδόχου και Λουκά του ερημίτου.

ΠΕΜΠΤΗ 28

Εύρεσις των λειψάνων των αγίων Αναγύρων Κύρου και Ιωάννου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29

Των αγίων ενδόξων και πανευφήμων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου.

ΣΑΒΒΑΤΟ 30

Σύναξη των αγίων 12 Αποστόλων.

Τσιγγάνοι της Γερμανίας οδηγούνται σε στρατόπεδα συγκέντρωσης το 1940.

2012
2012

Ιούλιος Zulaj Ζουλάι

Η εξόντωση των Ρομά από τους Ναζί

Η πολιτική των συστηματικών διωγμών κατά των Τσιγγάνων (Ρομά και Σίντι) από το ναζιστικό καθεστώς, στη Γερμανία και σε άλλες χώρες, δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία. Για την προϊστορία της μπορεί να ανατρέξει κανείς στα τέλη του 19ου αιώνα. Το μεγάλο κύμα πολεοδομικής ανάπτυξης που γνώρισε η Γερμανία, σε σχέση με άλλες δυτικές χώρες, εκείνη την περίοδο, προσέδωσε νέο περιεχόμενο στους όρους ασφάλεια, κοινόν καλόν και ιδιοκτησία. Οι Τσιγγάνοι άρχισαν να θεωρούνται κοινωνικός κίνδυνος στα πλαίσια του προβληματισμού σχετικά με τα αστικά κέντρα. Εκεί που νωρίτερα η αστυνομία αρκούταν σε μια παραδοσιακή παρακολούθηση του θεωρούμενου ως ύποπτου νομαδικού πληθυσμού, τώρα για πρώτη φορά σχεδίασε και οργάνωσε την απόλυτη απογραφή και παρακολούθηση μιας πληθυσμιακής ομάδας. Εντούτοις, παρόλο που οι Τσιγγάνοι ήταν εκτεθειμένοι ήδη από τον 19ο αιώνα σε μια εδραιωμένη πολιτική διακρίσεων που είχε ως στόχο την ενοποίηση του κράτους, ποτέ δεν τους αμφισβητήθηκε το δικαίωμα ύπαρξης.

Στην εποχή του Γ' Ράιχ, η φονική επίθεση εναντίον των Ρομά και Σίντι, τους οποίους οι εθνικοσοσιαλιστές δυσφήμισαν και καταδίωξαν ως υποδεέστερη φυλή, έχει πολλά πρόσωπα.

Οι περισσότεροι (άντρες, γυναίκες και παιδιά) εκτελέστηκαν από τις ομάδες κρούσης, οι οποίες, στα μετόπισθεν της προελαύνουσας Βέρμαχτ, σκότωναν όλα τα εχθρικά προς το Ράιχ και προς καθετί γερμανικό στοιχείο. Οι Ρομά και οι Σίντι έπεσαν, όμως, και θύματα μιας γενοκτονίας με δόσεις, αφού από το 1934 οι γυναίκες και οι άντρες υποβάλλονταν σε αναγκαστική στέρωση, ώστε να μην αποκτήσουν ανεπιθύμητους απογόνους. Στο τέλος πια, τους εκτόπισαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, από όπου ο δρόμος για το Άουσβιτς ήταν ανοικτός...

Υπολογίζεται ότι περίπου μισό εκατομμύριο Τσιγγάνοι φονεύθηκαν από τους ναζί σε όλη την Ευρώπη.

Η 8η Απριλίου εορτάζεται διεθνώς ως ημέρα μνήμης για τους Τσιγγάνους που υπήρξαν θύματα της ναζιστικής θηριωδίας. Το 1956, ανεγέρθηκε το πρώτο μνημείο θυμάτων στο Πολωνικό χωριό Szesurowa στη μνήμη των 93 Τσιγγάνων (γυναικών, παιδιών και ηλικιωμένων) που εκτελέστηκαν από τους Ναζί το 1943.

Πηγή:

Fings Karola, Heuss Herbert, Sparing Frank (επιμ.) (1998), Οι Σίντι και Ρομά υπό το ναζιστικό καθεστώς: Από τη «φυλετική έρευνα» στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, Αθήνα: Centre de recherches Tsiganes - Καστανιώτης.

Φωτο: Νίκος Αναγνωστόπουλος

Αγίων Αναργύρων Κοσμά και
Δαμιανού.

[illegible]

[illegible][illegible]

ΔΕΥΤΕΡΑ

9

Ιερομαρτύρων Παγκρατίου Ταυρομενίου και Μεθοδίου Λάμπης.

ΤΡΙΤΗ

10

Των εν Νικοπόλει Αρμενίας αγίων 45 Μαρτύρων.

ΤΕΤΑΡΤΗ

11

Μεγαλομάρτυρος Ευφημίας. Ισαποστόλου Όλγας.

ΠΕΜΠΤΗ

12

Μαρτύρων Πρόκλου και Ιλαρίου. Αγίας Βερονίκης της αιμορροούσης.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

13

Σύναξις τον αρχαγγέλου Γαβριήλ. Οσίων Ηλιοφώτου, Αμμωνίου.

ΣΑΒΒΑΤΟ

14

Ακύλα του αποστόλου. Οσίου Νικόδημου του Αγιορείτου.

ΚΥΡΙΑΚΗ

15

Μεγαλομαρτύρων Κηρύκου και Ιουλίττης.

ΔΕΥΤΕΡΑ

16

Ιερομάρτυρος Αθηνογένους.

ΤΡΙΤΗ

17

Μεγαλομάρτυρος Μαρίνης.

ΤΕΤΑΡΤΗ

18

Μαρτύρων Αιμιλιανού, Παύλου, Θεής και Ουαλεντίνης.

ΠΕΜΠΤΗ

19

Οσίων Θεοδώρου Εδέσσης και Μιχαήλ και Μακρίνης.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

20

Ηλιού του προφήτου.

ΣΑΒΒΑΤΟ

21

Οσίων Συμεών, Μανουήλ, Ματθαίου, Ιωάννου, Ονουφρίου και Παρθενίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ

22

Ε' Ματθαίου. Μαρίας της Μαγδαληνής. Παρθενομάρτυρος Μαρκέλλης

ΔΕΥΤΕΡΑ

23

Προφήτου Ιεζεκιήλ.

ΤΡΙΤΗ

24

Μεγαλομάρτυρος Χριστίνης.
Αθηναγόρου του ομολογητού.

ΤΕΤΑΡΤΗ

25

Κοίμησις της αγίας Άννης. Οσίων Ολυμ-
πίδος και Μαρίνας και Ευπραξίας.

ΠΕΜΠΤΗ

26

Ιερομάρτυρος Ερμούλου. Οσιομαρτύρων
Παρασκευής και Ιερουσαλήμ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

27

Μεγαλομάρτυρος Παντελεήμονος του
Ιαματικού.

ΣΑΒΒΑΤΟ

28

Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος και
Παρμενά.

ΚΥΡΙΑΚΗ

29

Μάρτυρος Θεοδότης και των τέκνων
της. Μαρτύρων Βασιλίσκου, Καλλινίκου.

ΔΕΥΤΕΡΑ **30** ΤΡΙΤΗ **31**

Ανδρόνικου, Σίλα και Σιλουανού.

Προεόρτια της προόδου του τιμίου και
ζωοποιού Σταυρού. Ευδοκίμου δικαίου.

2012
2012

Αύγουστος Augusto Αβγκούστο

Αύγουστος

Οι Τσιγγάνοι στην Κατοχή και στην Αντίσταση

Παρά το γεγονός ότι πολλοί Τσιγγάνοι στερούνταν της ελληνικής ιθαγένειας, σε προφορικές μαρτυρίες αναφέρεται ότι υπηρέτησαν κανονικά τη θητεία τους και έλαβαν μέρος στον ελληνο-ιταλικό πόλεμο.

Επίσης, υπάρχουν μαρτυρίες ότι οι Ρομά, ως τμήματα των τοπικών κοινωνιών, ενίσχυσαν «στα μετόπισθεν» τα ελληνικά στρατιωτικά τμήματα. «Όταν το 1941 τα παιδιά της Πίνδου, τα παιδιά της Αλβανίας κατέρρεον λόγω της φοβεράς επιθέσεως του άξονος και διήρχοντο δια της κοιλάδος ταύτης γυμνά και εγκαταλελειμμένα, οι Τσιγγάνοι ήνοιξαν τας οικίας των, έβρασαν νερό εις καζάνια και έπλυναν τα παιδιά της Πίνδου. Επί έναν δε μήνα έτρεφαν αυτούς με τα όσπρια τα οποία είχαν...», αναφέρει χαρακτηριστικά ο μητροπολίτης Φλωρίνης Αυγουστίνος.

Οι Ρομά, ως τμήματα της ελληνικής κοινωνίας, ήταν παρόντες στις περιπέτειες και στους αγώνες της Αντίστασης. Η στάση και η δράση τους δεν υπήρξε ενιαία, υπαγορευμένη από κάποια «εθνοπολιτισμικά χαρακτηριστικά», αλλά σύνθετη και πολύμορφη, ακριβώς όπως συνέβη και με τους υπόλοιπους Έλληνες.

Αναφέρονται Ρομά αγωνιστές οργανωμένοι στο ΕΑΜ και τον ΕΛΑΣ. Εξέχουσα, μάλιστα, μορφή αγωνιστή είναι ο Βασίλης Μήτρου, από την Κύμη της Εύβοιας, ο οποίος οργανώθηκε στο ΕΑΜ και έδρασε στην περιοχή της Χαλκίδας με το ψευδώνυμο «Γύφτος» και έπεσε ηρωικά στη μάχη της Λαμπούσας στις 3 Σεπτεμβρίου του 1944. Κάθε Σεπτέμβριο τιμάται η μνήμη του στη Λαμπούσα της Εύβοιας όπου έχει ανεγερθεί μνημείο προς τιμή του.

Ενεργό συμμετοχή στην Αντίσταση είχαν και οι Τσιγγάνοι των Πετραλώνων, οι οποίοι εκτελέστηκαν μαζί με άλλους πατριώτες από τους Γερμανούς τον Αύγουστο του 1944. Ο Δήμος Ταύρου τιμά την μνήμη τους με μνημείο την οδό Χαμοστέρνας.

Πηγές:

Γεωργίου Γιάννης, Δημητρίου Μαρία, Πολίτου Εύα, «Ρομά: Κατοχή και Αντίσταση στην Ελλάδα », Ιστορικά - εφημ. Ελευθεροτυπία, 21/06/2001, σελ. 32-37.

Σούτος Δημήτρης (1993), Η Συμβολή των Ταυριωτών στον Εθνικοαπελευθερωτικό Αγώνα 1940-45, Ταύρος: Έκδοση «Λόγος και Αντίλογος».

Φωτο: Νίκος Αναγνωστόπουλος

TETAPTH

1

Η πρόοδος του τιμίου και ζωοποιού
Σταυρού.

ΠΕΜΠΤΗ

2

Ανακομιδή των λειψάνων του πρωτο-
μάρτυρος Στεφάνου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

3

Αγίας Μυροφόρου Σαλώμης. Οσίων
Ισαακίου, Δαλματίου, Φαύστου.

ΣΑΒΒΑΤΟ

4

Των εν Εφέσω αγίων Επτά Παίδων.

KYPIAKH

5

Της αγίας Νόννας. Μάρτυρος
Ευσιγνίου.

ΔΕΥΤΕΡΑ

6

TPITH

7

TETAPTH

8

Μεταμόρφωσις του Σωτήρος.

Οσιομαρτύρων Αστερίου και Δομετίου.
Νικάνορος του θαυματουργού.

Αιμιλιανού Κυζίκου και Μύρωνος
Κνωστού, του θαυματουργού.

ΠΕΜΠΤΗ

9

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10

ΣΑΒΒΑΤΟ 11

Αποστόλου Ματθίου.

Μαρτύρων Λαυρεντίου, Ηραΐδου,
Ἡρώνος του φιλοσόφου και Ιππολύτου.

Μαρτύρων Εύπλου, Γαΐου, Γαϊανού,
Ζήνωνος, Μακαρίου.

KYPIAKH 12

Των αγίων μαρτύρων Φωτίου
και Ανικήτου.

ΔΕΥΤΕΡΑ13

ΤΡΙΤΗ14

ΤΕΤΑΡΤΗ15

Οσίων Δωροθέου και Δοσιθέου.

Προεόρτια της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Μιχαίου και Μαρκέλλου.

Κοίμηση Υπεραγίας Θεοτόκου.

ΠΕΜΠΤΗ16

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ17

ΣΑΒΒΑΤΟ18

Γερασίου του Νέου. Αγίου Μανδηλίου.

Μαρτύρων Μύρωνος, Παύλου και Ιουλιανής.

Μαρτύρων Φλώρου και Λάυρου. Οσίου Αρσενίου του νέου.

ΚΥΡΙΑΚΗ19

ΙΑ΄ Ματθαίου. Μεγαλομάρτυρας Ανδρέου.

ΔΕΥΤΕΡΑ

20

Σαμουήλ προφήτου. Λουκίου του βουλευτού, Ηλιοδώρου καί Δοσά.

ΤΡΙΤΗ

21

Αποστόλου Θαδδαίου.

ΤΕΤΑΡΤΗ

22

Μάρτυρος Αγαθονίκου. Οσίας Ανθούσης.

ΠΕΜΠΤΗ

23

Απόδοσις της εορτής της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Ειρηναίου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

24

Ιερομαρτύρων Ευτυχούς και Κοσμά εθναποστόλου, του Αιτωλού.

ΣΑΒΒΑΤΟ

25

Αποστόλου Τίτου.

ΚΥΡΙΑΚΗ

26

ΙΒ' Ματθαίου. Αδριανού και Ναταλίας.

ΔΕΥΤΕΡΑ 27

Ανθούσης της νέας, Φανουρίου του
θαυματουργού. Οσίου Ποιμένος.

ΤΡΙΤΗ 28

Μαρτύρων Δάμωνος πρεσβυτέρου,
Διομήδους και Λαυρεντίου.

ΤΕΤΑΡΤΗ 29

Μνήμη της αποτομής της τίμιας
κεφαλής Ιωάννου του Προδρόμου.

ΠΕΜΠΤΗ 30

Αλεξάνδρου, Ιωάννου Η΄, Παύλου Γ΄,
πατριαρχών Κων/πόλεως.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 31

Κατάθεσις της τίμιας Ζώνης
της Υπεραγίας Θεοτόκου.

Ισπανοί Τσιγγάνοι, πίνακας του Yevgraf Sorokin (1853).

2012
2012

Σεπτέμβριος Septebra Σεπτέμπρα

Σεπτέμβριος

«Στην Ελλάδα, και ιδιαιτέρως στην Ήπειρο, τουλάχιστον στα παλαιότερα χρόνια, ο όρος γύφτος ήταν συνώνυμο του μουσικός, καθώς δεν υπήρχε μη Γύφτος επαγγελματίας μουσικός. [...] Το επάγγελμα του λαϊκού οργανοπαίκτη το εξασκούσαν μονάχα οι ακτήμονες χωριανοί μας (Γραμμένο Ιωαννίνων), οι λεγόμενοι γύφτοι. Οι γύφτοι, Ρόμοι και Ρόμηδες στη γύφτικη γλώσσα, είναι οι χριστιανόγυφτοι, σε αντίθεση με τους τουρκόγυφτους που βαφτίστηκαν κι αυτοί στην Κατοχή χριστιανοί. Γι' αυτό σε πολλά μέρη της Ελλάδας η λέξη γύφτος έγινε συνώνυμη με τη λέξη οργανοπαίκτης. Ήρθαν οι γύφτοι σημαίνει ήρθαν τα όργανα.

Η συμβολή των Τσιγγάνων μουσικών στη διατήρηση και στη διάδοση του ελληνικού δημοτικού τραγουδιού και περισσότερο ακόμη στην τέχνη των μουσικών οργάνων είναι πολύ μεγάλη. Θα μπορούσε μάλιστα να πει κανείς ότι χωρίς τους Τσιγγάνους δε θα γνωρίζαμε σήμερα πολλά από τα στοιχεία που έχουμε σχετικά με τη μουσική και τα ιδιώματα των διαφόρων περιοχών της χώρας.

[...] Σε όλα τα χωριά σχεδόν, στα γλέντια, στα πανηγύρια και στους γάμους, όπου καλούσαν επαγγελματίες μουσικούς, έπαιζαν Τσιγγάνοι.»

Γιώργος Παπαδάκης (2001), «Τσιγγάνοι και μουσική», Ιστορικά - εφημ. Ελευθεροτυπία, τ. 88, σελ. 44-48.

Πανηγύρι Αγίας Αγάθης, Αιτωλικό 1999, αρχείο ιδιώτη.

ΣΑΒΒΑΤΟ

1

Αρχή Ινδίκτου. Συμεών του Στυλίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ

2

Οσίου Ιωάννου του «Νηστευτού».
Μαρτύρου Μάμαντος.

ΔΕΥΤΕΡΑ

3

*Ιερομαρτύρων Ανθίμου και Αριστίωνος
και Χαρίτωνος.*

TPITH

4

Μωϋσέως και Ααρών. Χαριτίνης και Ερ-
μιόνης. Οσίων Θεοδούλου και Θεοτίμου.

TETAPTH

5

Προφήτου Ζαχαρίου και Ελισάβετ.

ΠΕΜΠΤΗ

6

Μαρτύρων Ανδρέου, Ανδρόνικου,
Πελαγία, Θέκλης. Βίβου, Ευδοξίου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

7

Οσίας Κασσιανής της μοναχής και
ποιήτριας και Σώζοντος.

ΣΑΒΒΑΤΟ

8

Γενέσιον της Θεοτόκου. Οσίου
Σωφρονίου.

KYPIAKH

9

Θεοπατόρων Ιωακείμ και Άννης.

ΔΕΥΤΕΡΑ

10

Αγίας Πουλχερίας της Παρθένου. Μαρτύρων Ιάς, Μηνοδώρας, Μητροδώρας.

ΤΡΙΤΗ

11

Οσίων Θεοδώρας, Ευφρόσυνου και Θεοδούλου. Ευανθίας.

ΤΕΤΑΡΤΗ

12

Ιερομαρτύρων Αυτονόμου και Κουρνούτου. Μαρτύρων Θεοδούλου, Θεοδώρου.

ΠΕΜΠΤΗ

13

Προεόρτια της Υψώσεως τον τιμίου Σταυρού. Κορνηλίου, Αριστείδου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

14

Υψωσις του Τιμίου και ζωοποιού Σταυρού.

ΣΑΒΒΑΤΟ

15

Μαρτύρων Βυζαντινού, Μαξίμου, Νικήτα του Γότθου και Βησσαρίωνος.

ΚΥΡΙΑΚΗ

16

Αγίας Ευφημίας. Μάρτυρος Μελιτινής και Μαρτίνου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 17 ΤΡΙΤΗ 18 ΤΕΤΑΡΤΗ 19

Μάρτυρος Σοφίας και των τριών θυγατέ-
ρων της, Πίστews, Ελπίδος και Αγάπης.

Ευμενίου, Συμεών, Αριάδνης.

Μαρτύρων Τροφίμου, Σαβατίου και
Δορυμέδοντος.

ΠΕΜΠΤΗ 20 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 21 ΣΑΒΒΑΤΟ 22

Μεγαλομάρτυρος Ευσταθίου και
Θεοπίστης.

Προφήτου Ιωνά. Αποστόλου Κοδράτου
του απολογητού.

Οσίου Κοσμά. Ιερομαρτύρων Φωκά και
Ισαάκ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 23

Α' Λουκά. Ξανθίππης και Πολυξένης.
Σύλληψις του βαπτιστού Ιωάννου.

ΔΕΥΤΕΡΑ

24

Πρωτομάρτυρος Θέκλης. Οσίου Κοπρίου.

ΤΡΙΤΗ

25

Οσίων Ευφροσύνης και Παφνουτίου.

ΤΕΤΑΡΤΗ

26

Η μετάστασις του αποστόλου και ευαγγελιστού, Ιωάννου του Θεολόγου.

ΠΕΜΠΤΗ

27

Αριστάρχου του Θεσσαλονικέως και Ζήνωνος. Μεγαλομάρτυρος Καλλιστράτου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

28

Οσίων Χαρίτωνος ομολογητού, Αυξεντίου και Νεοφύτου του Εγκλείστου.

ΣΑΒΒΑΤΟ

29

Οσίων Κυριακού του Αναχωρητού και Διονυσίου Α΄ Κων/πόλεως.

ΚΥΡΙΑΚΗ

30

Μαρτύρων Μαρδονίου, Γαϊανής, Ρηψίμιας, Στρατονίκου.

2012
2012

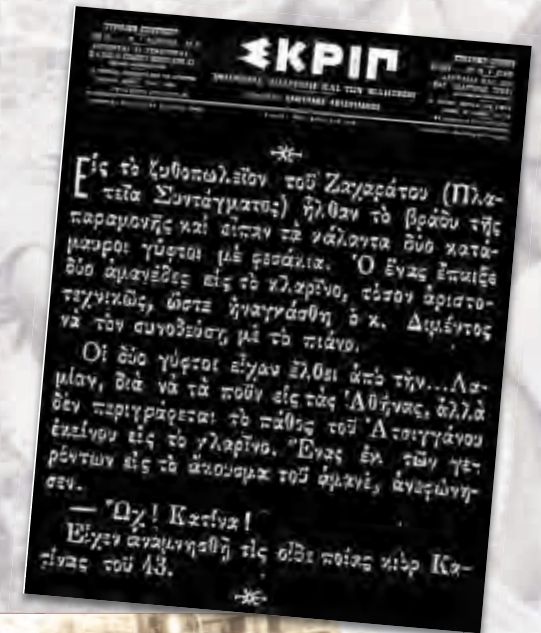
Οκτώβριος Oktobra Οκτόμπρα

Οκτώβριος

«Οι Σουλειμάνηδες είχαν μεράκι πολύ. Δεν παίζανε μόνο για τα λεφτά, παίζανε και για το γούστο αυτοί. Γλυκόν ήχο είχαν, μαλακό, νόστιμον ήχο. Νάν τους ακούς ήταν μια εμορφιά! Στα 1892-93 τους πρωτάκουσα. Ήμουν μαθητής στο Γυμνάσιο. Είχαμε μάθημα. Άξαφνα, ακούμε κάτι κλαρίνα στο δρόμο. Ήταν τόσο γλυκός ο ήχος τους, που δε σκεφτήκαμε ούτε δάσκαλο, ούτε το Γυμνασιάρχη, που τον φοβόμαστε πολύ, μόνε πεταχτήκαμε στα παράθυρα και στα μπαλκόνια. Ήταν οι δύο Σουλειμάνηδες. Ο Γιώργος ήταν προ τριετίας στην Πελοπόννησο, έγραψε του Νικολάκη κι ήρθε. Κάνανε την είσοδό τους στο Αίγιο για πρώτη φορά. Περπατούσαν στο δρόμο και παίζανε. Έκαναν επίδειξη της τέχνης τους. Ο ένας τραγουδούσε με τ' όργανο κι ο άλλος κρατούσε το χρόνο. Έπαιξε πρώτος ο Γιώργος κι ήταν όμορφα. Μόλις όμως άρχισε ο Νικολάκης, τι ήταν εκείνο! Σειρήνες ήταν τα κλαρίνα και μας τραβούσαν στα παράθυρα.»

Δέσποινα Μαζαράκη (1959), Το Λαϊκό Κλαρίνο στην Ελλάδα, Αθήναι.

Τσιγγάνικη κομπανία στο πανηγύρι στην Ελάτεια Φθιώτιδας με επικεφαλής τον περίφημο σαντουριέρη Αθανάσιο Μπαστούνη. Φωτο: αρχείο Νίκου Αναγνωστόπουλου.

[illegible][illegible]

ΔΕΥΤΕΡΑ

8

Ιερομάρτυρος Αρτέμονος. Μάρτυρος Πελαγίας της παρθένου και Ταϊσίας.

ΤΡΙΤΗ

9

Αβραάμ του Πατριάρχου και Λωτ. Αποστόλου Ιακώβου του Αλφαίου.

ΤΕΤΑΡΤΗ

10

Αγίων Ευλαμπίου και Ευλαμπίας. Οσίων Βασσιανού, Θεοφίλου και Λογγίνου.

ΠΕΜΠΤΗ

11

Αποστόλου Φιλίππου. Οσίων Θεοφάνους ομολογητού, Αρσακίου, Αρσενίου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

12

Βαλαντίου, Βαρλαάμ, Βαρνάβα, Ανδρομάχης και Ανδρομάχου.

ΣΑΒΒΑΤΟ

13

Ιερομαρτύρων Καρπού και Παύλου. Νεομάρτυρος Χρυσής, Φλωρέντιου.

ΚΥΡΙΑΚΗ

14

Γερβασίου και Ναζαρίου, Ιγνατίου του Αγαλλιανού.

ΔΕΥΤΕΡΑ 15 ΤΡΙΤΗ 16 ΤΕΤΑΡΤΗ 17

Λουκιανού Αντιοχείας. Οσίων Σαβίνου
και Βάρσου.

Μαρτύρος Λογγίνου του εκατοντάρχου.
Μαρτύρων Δομετίου, Δομνίνου.

Αντιγόνου, Θεοφάνους, Λουκιανού,
Νικομήδους και Τερεντίου.

ΠΕΜΠΤΗ 18 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 19 ΣΑΒΒΑΤΟ 20

Αποστόλου και ευαγγελιστού Λουκά.
Των αγίων 40 Μαρτύρων και Μαρίνου.

Προφήτου Ιωήλ. Οσίας Κλεοπάτρας.

Γερασίμου του νέου. Μεγαλομάρτυρος
Αρτεμίου.

KYPIAKH 21

Οσίου Χριστοδούλου Πάτμου. Ιερομαρ-
τύρων Σωκράτους και Θεοδότης.

ΔΕΥΤΕΡΑ

22

Αβερκίου, Ιεραπόλεως. Των εν Εφέσω αγίων Επτά Παίδων.

ΤΡΙΤΗ

23

Αποστόλου Ιακώβου του Αδελφοθέου.

ΤΕΤΑΡΤΗ

24

Σεβαστιανής και Σωτηρίχου. Μαρτύρων Μάρκου, Νέρδωνος, Ουαλλεντίνου.

ΠΕΜΠΤΗ

25

Μαρκιανού και Μαρτυρίου των νοταρίων.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

26

Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου του μυροβλύτου και θαυματουργού.

ΣΑΒΒΑΤΟ

27

Μαρτύρων Νέστορος, Μαβριανού και Βαλεντίνου.

ΚΥΡΙΑΚΗ

28

Αγίας Σκέπης.

Απελλή, Αριστοβούλου, Ναρκίσου,
Στρατονίκης και Τροφίμου.

Νοέμβριος Novebra Νοβέμπρα

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΤΣΙΓΓΑΝΟΥΣ

Οι αναφορές για παρουσία των Τσιγγάνων στον Ελλαδικό χώρο χρονολογούνται από το 1000, 1100 μ.Χ. περίπου. Ωστόσο για διάφορους λόγους τους οποίους δεν μπορούμε τώρα να αναπτύξουμε, γιατί δεν είναι αυτός ο σκοπός του ημερολογίου, παρέμειναν στο περιθώριο. Περιθώριο οικονομικό, κοινωνικό, εκπαιδευτικό...

Χωρίς να αποποιούμαστε των όποιων ευθυνών μας αναλογούν, μπορούμε εύκολα ίσως να αντιληφθούμε το αντίστοιχο μέγεθος της ευθύνης της πολιτείας, του συστήματος, του οργανωμένου κράτους, αλλά και της ευρύτερης πλειοψηφούσας κοινωνικής ομάδας.

Μόλις το 1984, ήταν η πρώτη προσπάθεια επίσημου κρατικού φορέα, για παρεμβάσεις στο χώρο των Ελλήνων τσιγγάνων, από την τότε Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης. Υπήρξαν πολλά προγράμματα, για πολλά χρόνια εμπλέκοντας ενεργά, ως εργαζόμενους σε αυτά και τους ίδιους τους τσιγγάνους, και όχι μόνο ως επιμορφωνόμενους. Αξίζει κανείς να αναφερθεί στο πρόγραμμα προσοντοποίησης τσιγγάνων, ως συνδέσμων (διαμεσολαβητών-mediators). Άτομα που επιμορφώθηκαν και αργότερα εργάστηκαν τόσο σε άλλα προγράμματα όσο και δημόσιους φορείς, μέχρι και σήμερα.

«Αξίζει να επισημανθεί ότι η εμπειρία από την υλοποίηση των προγραμμάτων για τους Τσιγγάνους και η συνειδητοποίηση ότι το πολυδιάστατο των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Τσιγγάνοι απαιτούσαν μια εθνική πολιτική και ένα πιο ολοκληρωμένο σχέδιο οργάνωσης και δράσης, οδήγησαν στο σχεδιασμό του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων. Το ολοκληρωμένο πρόγραμμα σχεδιάστηκε από μια άτυπη διυπουργική επιτροπή η οποία συγκροτήθηκε το 1996 με απόφαση του τότε πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Σημίτη και στην οποία συμμετείχαν, εκτός από τα συναρμόδια Υπουργεία, η Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Ελλήνων Ρομά (ΠΟΣΕΡ) και το Διαδημοτικό Δίκτυο ΡΟΜ. Το ολοκληρωμένο πρόγραμμα ήταν το πρώτο στο είδος του που συνδύαζε συντονισμένες παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση όλων των ζητημάτων (στέγαση, απασχόληση, εκπαίδευση, υγεία κλπ.) και έθετε όρους που προωθούσαν την κοινωνική ένταξη των Τσιγγάνων. Το σχέδιο του προγράμματος συνοδευόταν από έναν οδηγό που έδινε κατευθύνσεις για το πώς πρέπει να εφαρμοστεί και διανεμήθηκε σε όλους τους ενδιαφερόμενους δήμους στους οποίους κατείκοι Τσιγγάνοι. Η βασική του αρχή ήταν η ενεργός συμμετοχή – ως δικαίωμα και υποχρέωση – των Τσιγγάνων πολιτών στη διαδικασία της κοινωνικής τους ένταξης. Η ανάπτυξη του προγράμματος ξεκίνησε το 2001 με την εποπτεία και καθοδήγηση του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε για μερικά χρόνια και αρκετοί Τσιγγάνοι επωφεληθήκαν, απέκτησαν ιδιότητα στέγης και βελτιώθηκαν οι συνθήκες διαβίωσής τους. Δυστυχώς –για μια σειρά από διαφορετικούς λόγους– το πρόγραμμα δεν ολοκληρώθηκε όπως είχε προβλεφθεί και πολλά προβλήματα για πολλούς Τσιγγάνους παραμένουν μέχρι σήμερα άλυτα. Η έλλειψη συνέχειας και συνέπειας εκ μέρους της Πολιτείας είναι ένας παράγοντας που καθιστά τους Τσιγγάνους δυσαρεστημένους και δύσπιστους απέναντί της.

Το καλοκαίρι του 2010 ξεκινά μια δεύτερη προσπάθεια προετοιμασίας ενιαίου Σχεδίου Εθνικής Στρατηγικής για τους Ρομά με συμμετοχή όλων των συναρμόδιων φορέων βάσει της εμπειρίας τους από την εφαρμογή του Εθνικού Ολοκληρωμένου Σχεδίου για τους Ρομά και του επιχειρησιακού του Σχεδίου Δράσης, προκειμένου να υποβληθεί προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή»

Τα παραπάνω προγράμματα που παραθέσαμε δεν ήταν τα μοναδικά επιτυχημένα, ωστόσο αναφερθήκαμε σε αυτά, ως καλά παραδείγματα, χωρίς να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και άλλα.

Συμπερασματικά, λοιπόν, μπορούμε να πούμε ότι όπου εφαρμόστηκαν προγράμματα με συνέπεια και συνέχεια, με σεβασμό στην ιδιαιτερότητα και έχοντας μια ολιστική προσέγγιση των προβλημάτων των Ελλήνων Τσιγγάνων, εμπλέκοντας ενεργά και τους ίδιους, υπήρξαν θετικά αποτελέσματα και είμαστε πεπεισμένοι ότι θα πρέπει να λειτουργήσουν ως παραδείγματα «καλών πρακτικών».

Πηγή: Βασιλειάδου Μαρία, Παυλή-Κορρέ Μαρία (2011) «Η εκπαίδευση των Τσιγγάνων στην Ελλάδα», Αθήνα, Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.

Αγία Παρασκευή, Νεάπολη Βόλου. Φωτο: Λάμπρος Δημόπουλος.

[illegible][illegible]

ΔΕΥΤΕΡΑ

12

Ιωάννου Αλεξανδρείας «του ελεήμονος» και Λέοντος Κων/πόλεως.

ΤΡΙΤΗ

13

Ιωάννου Χρυσοστόμου, Οσιομάρτυρος Δαμασκηνού.

ΤΕΤΑΡΤΗ

14

Αποστόλου Φιλίππου, Γρηγορίου του Παλαμά.

ΠΕΜΠΤΗ

15

Μαρτύρων και ομολογητών Αβιβου, Γουρίου και Σαμωνά.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

16

Αποστόλου και ευαγγελιστού Ματθαίου.

ΣΑΒΒΑΤΟ

17

Γρηγορίου Νεοκαισαρείας, Γενναδίου και Μαξίμου πατριαρχών Κων/πόλεως.

ΚΥΡΙΑΚΗ

18

Θ' Λουκά. Μεγαλομάρτυρος Πλάτωνος και Ρωμανού.

ΔΕΥΤΕΡΑ

19

Προφήτου Αβδιού. Μαρτύρων Αγαπίου, Άζη του θαυματουργού.

ΤΡΙΤΗ

20

Οσίων Γρηγορίου του Δεκαπολίτου, Πρόκλου πατριάρχου Κων/πόλεως.

ΤΕΤΑΡΤΗ

21

Τα Εισόδια της Θεοτόκου.

ΠΕΜΠΤΗ

22

Μαρτύρων Βαλλεριανού, Κικιλίας και Τιβουρτίου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

23

Οσίων Αμφιλοχίου, Ελένος και Σισινίου ομολογητού.

ΣΑΒΒΑΤΟ

24

Ιερομαρτύρων Κλήμεντος Ρώμης και Πέτρου Αλεξανδρείας.

ΚΥΡΙΑΚΗ

25

ΙΓ΄ Λουκά. Μεγαλομαρτύρων Αικατερίνης της πανσόφου και Μερκουρίου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 26 ΤΡΙΤΗ 27 ΤΕΤΑΡΤΗ 28

Νίκωνος του «μετανοείτε», Στυλιανού του Παφλαγώνος.

Οσίων Μωυσέως, Ναθαναήλ, Πινουφρίου και Ιακώβου του Ρώσου.

Ιερομάρτυρος Ειρηνάρχου. Οσίου
Στεφάνου ομολογητού.

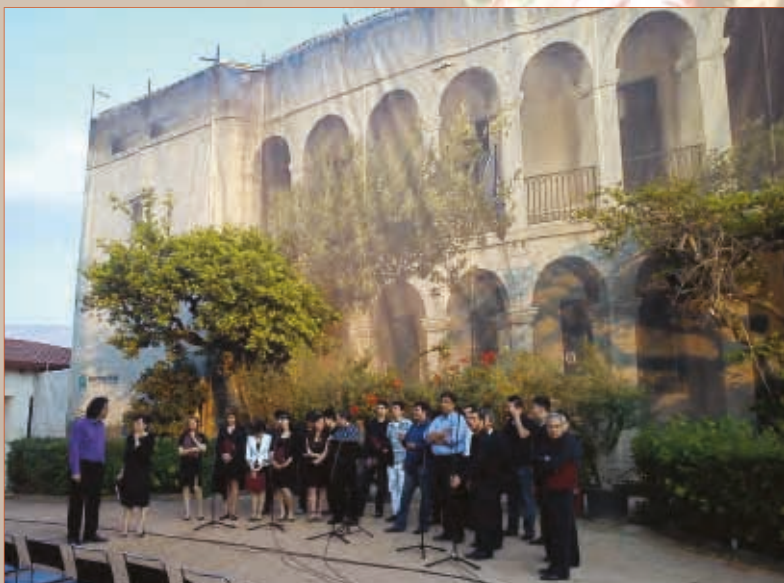
ΠΕΜΠΤΗ 29 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30

Ουαλλερίνου, Φαιδρού, Φιλουμένου.

Αποστόλου Ανδρέου του «πρωτοκλήτου».

Γιορτή ΙΑΚ στην περιοχή Αγ. Παρασκευής, Νεάπολη, Βόλου. Φωτο: Δημόπουλος Λάμπρος.

Συναυλία της Βυζαντινής χορωδίας Δήμου Αγίας Βαρβάρας, στην οποία συμμετέχουν και Τσιγγάνοι, στον αύλειο χώρο του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου, 29/5/2011. Ευρωπαϊκό έργο ROMA ROUTES 2010-2012. Αρχείο ΒΧΜ. Φωτο: Α. Σταματέλου.

2012
2012

Δεκέμβριος Decebra Ντεσέμπρα

Εκπαίδευση τσιγγανοπαίδων

Από το 1984 μέχρι το 1997 το εκπαιδευτικό ζήτημα των Τσιγγάνων αντιμετωπίστηκε συστηματικά μόνο από τη Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης. Από το 1997, το ΥΠ.Ε.Π.Θ. εντάσσει στις προτεραιότητές του τη βελτίωση των ευκαιριών των παιδιών και των νέων σχολικής ηλικίας που προέρχονται από οικογένειες με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. Στο πλαίσιο μιας εκπαιδευτικής πολιτικής που ενθαρρύνει και προωθεί τη διαπολιτισμική εκπαίδευση – κάτι που άλλωστε προβλέπεται και από το Ν. 2413/1996 – άρχισε να υλοποιείται και το πρόγραμμα με τίτλο «Εκπαίδευση τσιγγανοπαίδων». Η διάρκεια της πρώτης φάσης του προγράμματος ήταν τριετής (1997-2001) και οι δράσεις που περιελάμβανε κάλυπταν το σύνολο των πτυχών της εκπαίδευσης μιας κατηγορίας παιδιών, τα οποία μέχρι τότε δε στάθηκε δυνατόν να αξιοποιήσουν τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες που το ελληνικό σχολείο θεωρητικά προσφέρει σε όλους τους Έλληνες πολίτες.

Η υλοποίηση αυτού του προγράμματος καθώς και της δεύτερης φάσης του (2001-2004) είχαν ανατεθεί στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Η εφαρμογή της τρίτης φάσης του προγράμματος ξεκίνησε μετά από διετή διακοπή και ολοκληρώθηκε το 2008 από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος επικεντρώνεται στη δημιουργία και βελτίωση των προϋποθέσεων για την εκπαίδευση των Τσιγγάνων και υλοποιείται μέσα από επιμέρους στόχους με αντίστοιχες δράσεις.

Το αντίστοιχο πρόγραμμα της τριετίας 2010-2013 «Εκπαίδευση παιδιών Ρομά» πραγματοποιείται από δύο Πανεπιστήμια και το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.) – αρμόδιο για την εκπαίδευση ενηλίκων – με κατανομή γεωγραφικών περιοχών, αλλά με κοινούς στόχους και δράσεις. Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής (ΚΕ.Δ.Α.) υλοποιεί το πρόγραμμα στις περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων νήσων, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Νοτίου Αιγαίου, Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου. Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, υλοποιεί το πρόγραμμα στις περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Σε αυτή τη φάση του προγράμματος ο κύριος σκοπός παραμένει ο ίδιος, αλλά το πρόγραμμα επεκτείνεται με πιο συστηματικό τρόπο και με συγκεκριμένες δράσεις στην εκπαίδευση ενηλίκων Τσιγγάνων και στην προσχολική αγωγή. Καινοτομικές δράσεις των προηγούμενων φάσεων επαναλαμβάνονται με καλύτερη οργάνωση, αξιοποιώντας τα συμπεράσματα των αξιολογήσεων και κυρίως τη συμμετοχή των ίδιων των Τσιγγάνων σε ποικίλους ρόλους, με πρωτεύοντα το ρόλο του διαμεσολαβητή (mediator). Τσιγγάνοι εκπαιδευμένοι σε αυτό το ρόλο, μέσα από μεγάλης διάρκειας σεμινάρια, καθώς και αρκετοί άλλοι (με γνώση, εμπειρία), αποτελούν μία ομάδα σημαντικών συνεργατών του προγράμματος.

Αφήγηση τσιγγάνικου παραμυθιού στο χώρο της περιοδικής έκθεσης TAMA με έργα της Μαρίας Παπαδημητρίου. Ευρωπαϊκό Έργο ROMA ROUTES 2010-2012. Αρχείο ΒΧΜ. Φωτογραφία: Π. Βοσνίδης.

ΣΑΒΒΑΤΟ

1

Προφήτου Ναούμ. Φιλάρετου του «ελεήμονος».

ΚΥΡΙΑΚΗ

2

Προφήτου Αββακούμ. Μαρτύρων Αβίβου, Μάμαντος και Μερόπης.

ΔΕΥΤΕΡΑ 3

Προφήτου Σοφονίου. Νεομάρτυρος
Αγγελή εξ Άργους.

TPITH 4

Μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας. Ιερομάρ-
τυρος Σεραφείμ.

TETAPTH 5

Οσίων Σάββα του ηγιασμένου, Φιλό-
θεου και Νεκταρίου. Διογένους.

ΠΕΜΠΤΗ 6

Αγίου Νικολάου αρχιεπισκόπου
Μύρων.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7

Οσίου Αμβροσίου Μεδιολάνων.

ΣΑΒΒΑΤΟ 8

Οσίων Παταπίου, Δαμιανού και Σωφρονίου.

KYPIAKH 9

Γ' Λουκά. Σύλληψις Αγίας Άννης.

ΔΕΥΤΕΡΑ

10

Μαρτύρων Μηνά του καλλικελάδου, Ερμογένους και Ευγράφου.

ΤΡΙΤΗ

11

Οσίων Δανιήλ και Λουκά των Στυλιτών.

ΤΕΤΑΡΤΗ

12

Σπυρίδωνος του θαυματουργού. Ιωάννου Ζιχνών.

ΠΕΜΠΤΗ

13

Λουκίας της παρθένου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

14

Μαρτύρων Απολλωνίου, Αρριανού, Λευκίου, Φιλήμονος.

ΣΑΒΒΑΤΟ

15

Ιερομάρτυρος Ελευθερίου και Ανθίας. Οσιομάρτυρος Σωσάννης.

ΚΥΡΙΑΚΗ

16

ΙΑ' Λουκά. Μόδεστου Ιερουσολύμων. Προφήτου Αγγαίου.

ΔΕΥΤΕΡΑ

17

Δανιήλ του Προφήτου. Διονυσίου Ζακύνθου.

ΤΡΙΤΗ

18

Σεβαστιανού του Συγκλητικού. Οσίων Φλώρου και Μιχαήλ.

ΤΕΤΑΡΤΗ

19

Μαρτύρων Βονιφατίου, Άρεως, Οσίων Αγλαΐας της Ρωμαίας και Γρηγεντίου.

ΠΕΜΠΤΗ

20

Ιγνατίου του Θεοφόρου. Νεομάρτυρος Ιωάννου εκ Θάσου .

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

21

Μαρτύρων Ιουλιανής, Θεμιστοκλέους. Οσίου Πέτρου Ρωσίας.

ΣΑΒΒΑΤΟ

22

Οσίας Αναστασίας της φαρμακολυτρίας. Μαρτύρων Θεοδότης και Ζωίλου.

ΚΥΡΙΑΚΗ

23

Των εν Κρήτη αγίων Δέκα Μαρτύρων. Νήφωνος επισκόπου Κωνσταντιανής.

ΔΕΥΤΕΡΑ24

Ευγενίας οσιομάρτυρος.

ΤΡΙΤΗ25

Η Γέννησις του Σωτήρος Χριστού.

ΤΕΤΑΡΤΗ26

Σύναξις της Υπεραγίας Θεοτόκου.

ΠΕΜΠΤΗ27

Πρωτομάρτυρος και αρχidiaκόνου Στεφάνου. Μάρτυρος Μαυρικίου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ28

Των εν Νικομήδεια διςμυρίων μαρτύρων.

ΣΑΒΒΑΤΟ29

Μνήμη των αγίων 14.000 Νηπίων, των υπό Ηρώδου ανααιρεθέντων.

ΚΥΡΙΑΚΗ30

Οσιομάρτυρος Ανυσίας. Μαρτύρων Φιλεταίρου, Λέοντος, Γεδεών.

Ο Λευτέρης Κωνσταντινίδης τη μέρα της ορκωμοσίας του στη Νομική Σχολή.

Ευχαριστούμε τους βιβλιοθηκονόμους των κάτωθι Ιδρυμάτων για τη βοήθεια τους:

- Βιβλιοθήκη Βυζαντινής και Νεοελληνικής Φιλολογίας, Θεολογικής Σχολής, Λαογραφίας, του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- Βιβλιοθήκη του Ε.Μ.Π.
- Βιβλιοθήκη του Παντείου Πανεπιστημίου.

Επίσης ευχαριστούμε:

- Το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών και ιδιαίτερα τον κ. Στάθη Γκότση
- Τον π. Παύλο Ντανά, Ιεροκήρυκα Ιεράς Μητρόπολης Αιτωλίας και Ακαρνανίας
- Την κα Μελαχροινή Παϊσίδου, Βυζαντινολόγο - Αρχαιολόγο
- Τον κ. Λευτέρη Κωνσταντινίδη, Πτυχιούχο Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Θράκης
- Τον κ. Λάμπρο Δημόπουλο, διαμεσολαβητή Ρομά, στο Ιατροκοινωνικό Κέντρο Βόλου
- Την κ. Ιωάννα Αθανασοπούλου, ιστορικό
- Τον κ. Νίκο Αναγνωστόπουλο, σκηνοθέτη
- Την κα Νίτσα Μαζαράκη, πρώην στέλεχος της Λαϊκής Επιμόρφωσης.

Η παρούσα δράση πραγματοποιήθηκε από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής σε συνεργασία με το Ι.Δ.ΕΚ.Ε. με στόχο την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της κοινής γνώμης για τη συμβολή των Ρομά στην ελληνική κοινωνία.

Για το ημερολόγιο συνεργάστηκαν η Μαρία Δημητρίου, κοινωνική επιμελήτρια και ο Γιάννης Γεωργίου, κοινωνιολόγος τσιγγάνικης καταγωγής και οι δύο.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΣΠΑ 2007-2013

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: 1. «Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 8 περιφέρειες Σύγκλισης», 2. «Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 3 περιφέρειες Σταδιακής Εξόδου» και 3. «Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 2 περιφέρειες Σταδιακής Εισόδου».

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ: Το Έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΡΟΜΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Γ. Π. ΜΑΡΚΟΥ

ΦΟΡΕΑΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ: Υ.Π.Δ.Β.Μ.Θ.

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΦΠΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ, ΙΛΙΣΙΑ ΤΚ 157 84

ΤΗΛ.210-7277516, 210-7277886

e-mail: information@keda.gr